

Ontwerp Natuurbeheerplan Noord-Holland

Ontwerp Natuurbeheerplan
vastgesteld door GS op 01-06-2010

NATUUR

NATUUR, RECREATIE EN LANDSCHAP

Ontwerp Natuurbeheerplan Noord-Holland

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector NRL

Fotografie

Provincie Noord-Holland
Foto Natura/W. Meinderts
Meulenbroek & Mandos

Grafische verzorging

Thieme Grafimedia Groep

Oplage

150 exemplaren

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

Haarlem, mei 2010

INHOUD

4 | 1 Inleiding

- 5 | 1.1 Waarom een nieuw Natuurbeheerplan?
- 6 | 1.2 Herziening van de gebiedsplannen in meerdere fasen
- 6 | 1.3 Status en doel van het beheerplan
- 7 | 1.3.1 De Ecologische Hoofdstructuur in het Natuurbeheerplan
- 7 | 1.3.2 Bestaande natuur vroeger en nu
- 7 | 1.4 Gevolgde procedure, overleg en inspraak
- 7 | 1.5 Leeswijzer

8 | 2 Beleidskader

- 9 | 2.1 Rijksbeleid en Europees beleid
- 9 | 2.1.1 Nota Ruimte en EHS
- 9 | 2.1.2 Natuurbeschermingswet en Natura 2000
- 10 | 2.1.3 Agenda Vitaal Platteland en ILG
- 10 | 2.1.4 Robuuste verbindingzone 'Groene Ruggengraat'
- 10 | 2.1.5 Robuuste verbindingzone 'Van Kust tot Kust'
- 10 | 2.2 Provinciaal beleid
- 11 | 2.2.1 Weidevogelvisie
- 11 | 2.2.2 Provinciale ecologische verbindingzones
- 11 | 2.2.3 Compensatie
- 12 | 2.2.4 Provinciale structuurvisie

13 | 3 Werkwijze Natuurbeheerplan

- 14 | 3.1 De Index Natuur en Landschap
- 14 | 3.2 Beheer en kwaliteitsimpulsen
- 14 | 3.3 Kaarten

15 | 4 Natuur- en Landschapsdoelen in provincie Noord-Holland

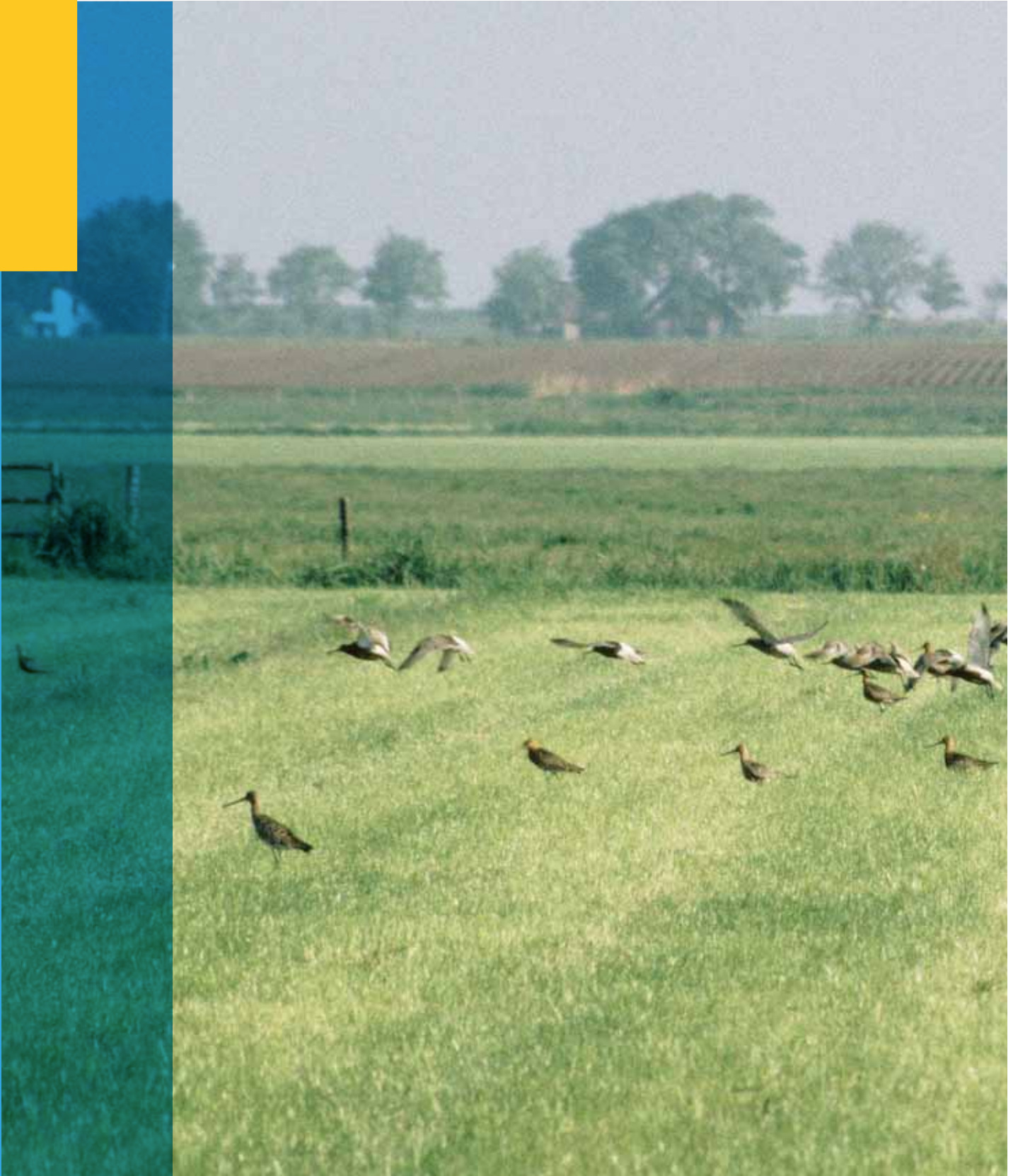
- 16 | 4.1 Amstel, Gooi en Vechtstreek
- 17 | 4.2 Zuidwest/Rijnland
- 17 | 4.3 Noord-Kennemerland
- 18 | 4.4 Laag Holland
- 19 | 4.5 West-Friesland
- 19 | 4.6 Kop van Noord-Holland
- 19 | 4.7 Texel
- 20 | 4.8 Gebiedsbeschrijvingen (zie ook bijlagen)

21 | 5 Subsidierегeling Natuur- en Landschapsbeheer

- 22 | 5.1 Subsidierегeling Natuur- en Landschapsbeheer
- 22 | 5.2 Beheertypenkaart
- 22 | 5.2.1 Natuurbeheer

- 22 | 5.2.2 Agrarisch natuurbeheer
- 22 | 5.2.2.1 Agrarische faunagebieden
- 24 | 5.2.2.2 Agrarische floragebieden
- 24 | 5.3 Collectief beheer
- 25 | 5.3.1 Gebiedscoördinator
- 25 | 5.3.2 Certificering
- 26 | 5.3.3 Collectief Beheerplan
- 26 | 5.3.4 Flexibel beheer
- 26 | 5.3.5 Last-minute beheer
- 27 | 5.4 Ganzenfoerageergebieden
- 28 | 5.5 Landschapselementen
- 29 | 5.6 Subsidies probleemgebieden
- 29 | 5.7 Toeslagen
- 29 | 5.8 Provinciale unieke pakketten
- 30 | 6 Kwaliteitsimpuls en Natuur en Landschap**
- 31 | 6.1 Ambitiekaart
- 32 | 6.2 Kwaliteitsimpuls: investeringssubsidie
- 32 | 6.3 Subsidie voor functiewijziging
- 32 | 6.4 Grondverwerving
- 32 | 6.5 Realisatie van natuurdoelen met agrarisch beheer
- 34 | Bijlagen**
- 35 | Bijlage 1 Index Natuur en Landschap
- 37 | Bijlage 2 Alterra-tabel met omrekeningsfactoren voor kuikenland
- 38 | Bijlage 3 Voorbeelden zaaimengsels voor bouwland met broedende akkervogels

INLEIDING

Op 1 januari 2011 zal het nieuwe Subsiestelsel voor Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) volledig in werking treden. Dit stelsel vervangt het Programma Beheer dat vanaf 1 januari 2000 van kracht was. Het SNL bestaat uit twee subsidieregelingen: de 'Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer', vastgesteld door Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Holland op 30-6-2009 en de 'Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap', vastgesteld door Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Holland op 30-6-2009.

Ten behoeve van de uitvoering van beide subsidieregelingen stelt de provincie een Natuurbeheerplan op. In een Natuurbeheerplan begrenzen Gedeputeerde Staten gebieden waar subsidiëring van beheer van natuur, agrarische natuur en landschapselementen plaats kan vinden. Sinds 2007 vindt de subsidiëring van het natuur- en landschapsbeheer gedeeltelijk met ILG-gelden (ILG = Investeringsbudget Landelijk Gebied) plaats. Het Natuurbeheerplan geeft ook aan waar kwaliteitsimpulsen voor natuur en landschap mogelijk zijn. Daarnaast beschrijft het Natuurbeheerplan per (deel)gebied welke natuur- en landschapsdoelen van toepassing zijn en stelt het Natuurbeheerplan zo nodig aanvullende eisen ten aanzien van het uitvoeren van bepaalde beheermaatregelen. Het Natuurbeheerplan vormt een belangrijk instrument voor de realisering van het rijks- en provinciale natuur- en landschapsbeleid waaronder de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS vormt een duurzaam en samenhangend netwerk van natuurgebieden. Voor de realisatie worden nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en wordt de kwaliteit van de bestaande natuurgebieden veiliggesteld en eventueel verbeterd. Verder worden ecologische verbindingzones aangelegd om de uitwisseling van planten en dieren tussen de natuurgebieden te verbeteren. Met de vaststelling van dit Natuurbeheerplan wordt de begrensde EHS gewijzigd vastgesteld, n.a.v. de herijking van de EHS, landinrichtingen en/of gebiedsprocessen. Op 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening in werking getreden. Deze wet kent geen streekplannen meer, maar wel een structuurvisie met zelfbindende werking, waarin de vaststelling van de EHS is meegenomen. De structuurvisie is op 17 mei 2010 vastgesteld. Wijzigingen in de EHS-begrenzing, die bijvoorbeeld voortvloeien uit de herijking van de EHS, worden door middel van een thematische wijzi-

ging van de structuurvisie verwerkt. Deze thematische wijziging zal opnieuw ter inzage worden gelegd. Het Natuurbeheerplan geldt als toetsingskader voor subsidieaanvragen op basis van de genoemde subsidieregelingen.

1.1 WAAROM EEN NIEUW NATUURBEHEERPLAN?

Het Natuurbeheerplan van Noord-Holland vervangt per 1 januari 2011 de volgende plannen:

- Gebiedsplan Gooi en Vechtstreek (vastgesteld op 28 oktober 2003)
- Gebiedsplan Noordzeekanaal-Zuid (vastgesteld op 10 december 2002).
- Gebiedsplan Noord-Holland Midden Oost (vastgesteld op 12 november 2002)
- Gebiedsplan Noord-Holland Midden West (vastgesteld op 9 december 2003)
- Partieel gebiedsplan Noord-Holland Midden (vastgesteld op 26 september 2006)
- Gebiedsplan Noordkennemerland West (9 december 2003)
- Gebiedsplan Kop en West-Friesland (vastgesteld op 3 juli 2001 en gewijzigd op 9 juli 2007)
- Gebiedsplan Texel (vastgesteld op 5 november 2002)

Sinds de vaststelling van de gebiedsplannen heeft Gedeputeerde Staten de begrenzing aangepast. Het betreft grenswijzigingen in het kader van de landinrichting, gebiedsprocessen en herijking van de EHS. Deze grenswijzigingen zijn verwerkt in het Natuurbeheerplan.

Het Subsiestelsel voor Natuur- en Landschapsbeheer verschilt sterk van het eerdere Programma Beheer waardoor een nieuw Natuurbeheerplan wenselijk is. Dit plan zit wat betreft opbouw en structuur heel anders in elkaar dan de eerdere gebiedsplannen. Zo wordt in dit Natuurbeheerplan een geheel nieuwe taal van natuurtypen en beheertypen geïntroduceerd: de Index Natuur en Landschap. Dit is een landelijk uniforme index met natuurtypen, agrarische natuurtypen en landschapselemententypen (zie § 3.1). Daarnaast zijn de beheertypenkaart en ambitiekaart nieuw. Het nieuwe subsiestelsel betreft vooral een andere wijze van sturing, financiering en verantwoording. In het Natuurbeheerplan staat aangegeven waar en welke natuur aanwezig is of ontwikkeld kan worden, hoe deze natuur beheerd kan worden en

welke mogelijkheden er worden geboden voor landschapsonderhoud.

1.2 HERZIENING VAN DE GEBIEDSPANNEN IN MEERDERE FASEN

De omzetting van de oude gebiedsplannen in het nieuwe Natuurbeheerplan gebeurt gefaseerd. Landelijk wordt deze fasering: de 'eerste en tweede generatie' genoemd.

De herziening van de eerste fase is beleidsarm uitgevoerd (op de weidevogelbegrenzing na). De grenswijzigingen en overige beleidswijzigingen zijn in de tweede fase verwerkt. Na de fasering zal het Natuurbeheerplan geen statisch document blijven; kaarten zullen nog verder ingevuld worden, grenzen zullen, indien nodig, aangepast worden en bij het maken van nieuw beleid kunnen ambities wijzigingen. Daarom zal, net als bij wijzigingen van de gebiedsplannen, indien nodig, het Natuurbeheerplan in de toekomst aangepast kunnen worden om het nieuwe beleid te verankeren.

Fasering

Ook de invoering van het nieuwe stelsel vindt in fases plaats. Dit heeft te maken met het juridische kader zoals dat in Europees verband is afgesproken. Hierdoor is invoering van het stelsel op niet-agrarische gronden pas later mogelijk dan voor agrarische gronden. In 2009 liepen in Noord-Holland veel beheerovereenkomsten op agrarische gronden af, zonder dat deze onder het Programma Beheer verlengd konden worden. Hiermee was de continuïteit van beheer in het geding en dat is met de gefaseerde invoer opgelost. Voor natuurbeheerders op agrarische gronden is het SNL op 1 januari 2010 in werking getreden. Een beheerder van deze gronden kan hiervoor binnen de gestelde kaders van onder andere spelregels, beheerpakketten en openstelling een beheersubsidie aanvragen.

Voor beheerders van niet-agrarische gronden treedt op 1 januari 2011 het SNL in werking.

De in 2009 afgesloten overeenkomsten, conform het oude Programma Beheer, kunnen eind 2010 in een overeenkomst op grond van het SNL overgezet worden. Uitbreiding van overeenkomsten is voor 2010 niet mogelijk, aangezien het kader voor uitbreidingen (Natuurgebiedsplan, PSN) met de gedeeltelijke invoering van het SNL is komen te vervallen. Met de invoering van het SNL voor alle beheerders per 1 januari 2011 is het voor niet-agrarische beheertypen mogelijk om over te stappen naar SNL. Vanwege Europese regels is dit voor agrarische pakketten niet het geval. Dit betekent dat de laatste Programma Beheer-overeenkomsten pas in 2014 (PSAN) en 2015 (PSN) aflopen.

1.3 STATUS EN DOEL VAN HET BEHEERPLAN

Het Natuurbeheerplan maakt subsidies voor natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer mogelijk volgens de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer in provincie Noord-Holland mogelijk. In dit Natuurbeheerplan zijn verder de bestaande en nieuwe natuur begrensd. Voor de nieuwe natuur worden daarmee de mogelijkheden voor grondaankopen ten behoeve van natuur en voor functieverandering van agrarisch gebruik naar (particuliere) natuur geboden.

Bestaande natuur is door de gemeenten reeds opgenomen in de bestemmingsplannen.

Wat betreft nieuwe natuur betekent deze aanduiding de meeste gevallen dat de planologische bestemming ongewijzigd blijft tot en met het moment van aankoop van gronden, dan wel het sluiten van een overeenkomst tot particulier natuurbeheer met functiewijziging.

De begrenzing als nieuwe natuur heeft in principe geen consequenties voor de uit een vigerend bestemmingsplan voortvloeiende bestaande gebruiksmogelijkheden van begrensde gronden en ook niet voor daarnaast gelegen gronden. Eventuele consequenties kunnen te maken hebben met het voornemen van de gebruiker of eigenaar om maatregelen te nemen die als gevolg hebben dat de beoogde natuurontwikkeling minder of zelfs geheel niet meer mogelijk zijn. Mede vanuit het zogenoemde compensatiebeginsel dienen gemeente en provincie er voor te zorgen dat er geen onomkeerbare processen gaan plaatsvinden.

Pas na daadwerkelijke aankoop voor natuurontwikkeling of het sluiten van een overeenkomst tot particulier natuurbeheer met functiewijziging is er sprake van consequenties voor bestemmingsplannen: de vigerende bestemming wordt dan gewijzigd in een bestemming natuur.

In bijzondere gevallen kan sprake zijn van de inzet van vrijwillige grondverwerving op basis van volledige schadeloosstelling of daadwerkelijke inzet van onteigening. In afwijking op het bovenstaande vereist de inzet van volledige schadeloosstelling/ontteigening voorafgaand aan de daadwerkelijke eigendomsoverdracht wel een vroegtijdiger aanpassing van het bestemmingsplan.

Het Natuurbeheerplan en het bestemmingsplan zijn verschillende toetsingskaders waarbinnen de betrokken bestuursorganen een eigen bevoegdheid tot belangenafweging toekomt. Nieuwe kennis of beleidsontwikkeling kan in de toekomst echter leiden tot wijziging van het Natuurbeheerplan. Het Natuurbeheerplan kan jaarlijks worden herzien, afhankelijk van maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen.

1.3.1 De Ecologische Hoofdstructuur in het Natuurbeheerplan

Het Natuurbeheerplan geeft aan waar de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is gelocaliseerd. De EHS bestaat uit bestaande en nieuwe natuur. Bestaande natuur zijn de natuur gebieden die al in 1977 benoemd zijn als natuurgebied. In aanvulling hierop komt er een hoeveelheid nieuwe natuurgebieden. Beide gebieden zijn op de kaarten weergegeven.

Zowel bij bestaande als nieuwe natuur zijn de begrenzingen zo exact mogelijk weer gegeven. Voor de nieuwe natuur is dat in een aantal gevallen nog niet mogelijk, omdat de begrenzing nog moet worden uitgewerkt. Een aantal gebieden is daarom aangegeven als zoekgebieden voor nieuwe natuur. Dit wordt op de kaarten aangegeven met speciale legenda-eenheden.

In het Natuurbeheerplan is vrijwel de gehele opgave voor nieuwe natuur aangegeven. In een enkel geval is nog geen begrenzing of zoekgebieden daarvoor opgenomen. Dit geldt voor een deel van de Robuuste Verbinding “Van Kust tot Kust” wat betreft het westelijk deel tussen het Alkmaarder- en Uitgeestermeer en de duinen.

1.3.2 Bestaande natuur vroeger en nu

Eerder werd door de provincie binnen bestaande natuur gewerkt met een categorie “bestaande natuur, aankoop waardig”. De provincie hanteert nu alleen nog de categorie bestaande natuur. De keuze is ingegeven door het besluit van het Rijk en de Tweede Kamer beslist dat er (bijna) geen bestaande natuur meer wordt aangekocht met Rijkssubsidie. In het kader van de nieuwe subsidieregeling Particuliere Natuurbeschermingsorganisaties en de Bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied is de mogelijkheid tot subsidiering van aankopen bestaande natuur drastisch beperkt: een aanwijzing als bestaande natuur zou gevolgd moet worden door opname van de natuurbestemming in het bestemmingsplan. Hierdoor is aankoop ten behoeve van de veiligstelling niet of nauwelijks meer nodig. Bovendien geldt voor bestaande (en ook nieuwe) natuur het zogenoemde compensatiebeginsel. Dit gaat uit dat er geen ingrepen in de (beoogde) natuur plaatsvinden, tenzij dat hiervoor nadrukkelijk een reden is om dat wel toe te staan. Dit geeft nog eens een extra bescherming. Daarom hebben Gedeputeerde Staten in het Handelingskader ILG en Grond nadrukkelijk bepaald dat aankopen bestaande natuur niet mogelijk zijn, tenzij daar een dringende noodzaak voor is. Gedeputeerde Staten beoordelen elk verzoek tot aankoop. Het eventueel subsidiëren van aankopen is bovendien gekoppeld aan de maximale hoeveelheid geld die hiervoor door het Rijk beschikbaar is gesteld: € 35 mln landelijk tot en met 2013. Aan de Rijksbijdragen is ook een landelijk maximale provinciale bijdrage gekoppeld van € 35 mln.

1.4 GEVOLGDE PROCEDURE, OVERLEG EN INSpraak

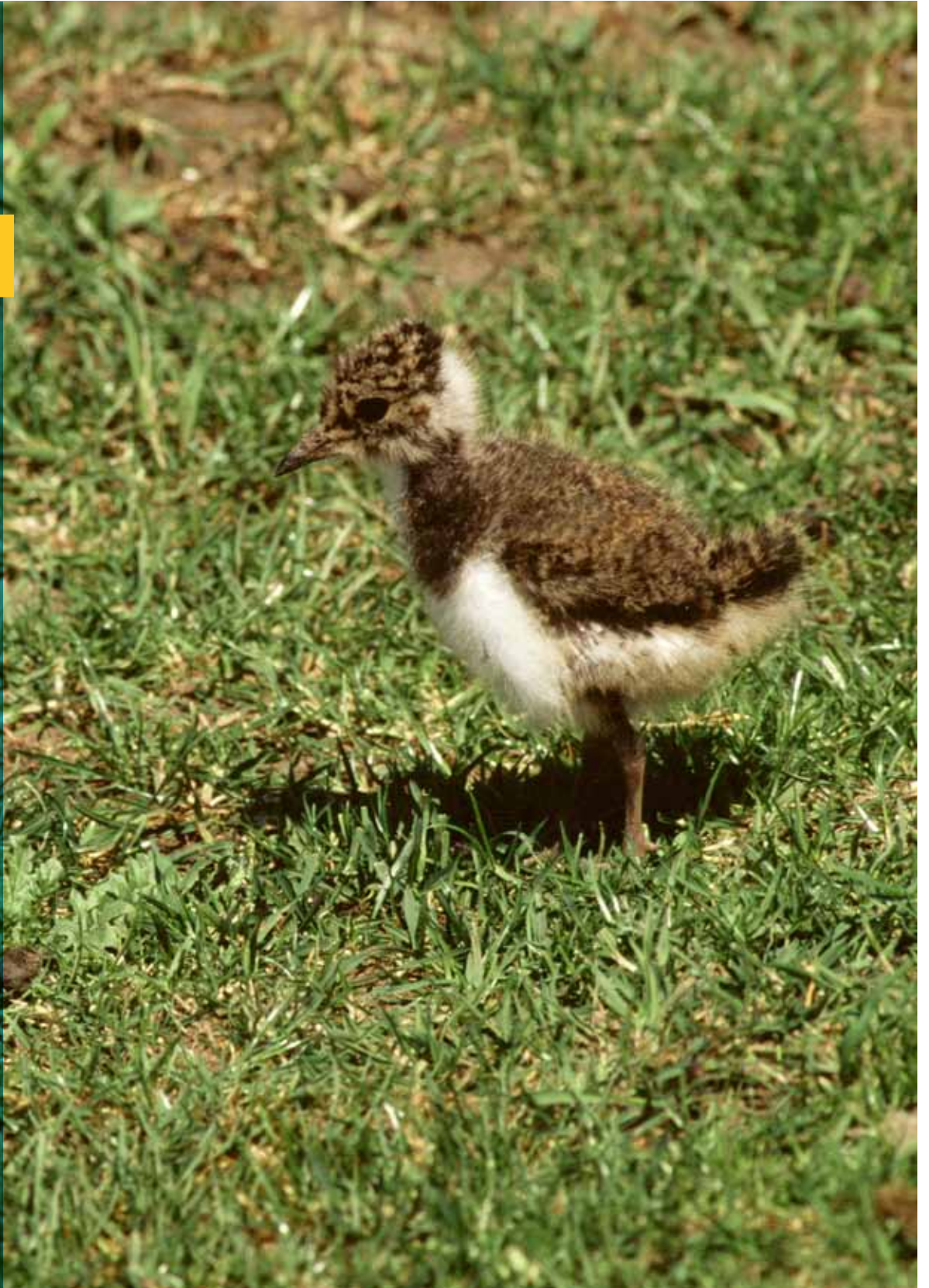
Dit plan is opgesteld door de provincie Noord-Holland, in samenwerking met de Dienst Landelijk Gebied en de onderzoeksafdeling van Landschap Noord-Holland. Op de voorbereiding van een besluit tot vaststelling of wijziging van een Natuurbeheerplan is de procedure van toepassing die geregeld is in de Algemene wet bestuursrecht (Awb), afdeling 3.4. Deze wet beoogt een deugdelijke besluitvorming en is opgebouwd uit een aantal beginselen zoals motivatie, evenredigheid, zorgvuldigheid, specialiteit, juist gebruik van bevoegdheden en inspraak van belanghebbenden. Op grond van die procedure heeft iedereen het recht om in de periode van de terinzagelegging schriftelijk of mondeling te reageren op het ontwerpplan. Na behandeling van de inspraak wordt het plan door GS gewijzigd dan wel ongewijzigd vastgesteld.

1.5 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 van dit plan beschrijft het bestaande Europese beleid, Rijksbeleid en provinciale beleid. In hoofdstuk 3 wordt de Index Natuur en Landschap geïntroduceerd. In hoofdstuk 4 worden de doelen voor de (agrarische) natuurgebieden in de provincie Noord-Holland beschreven. In hoofdstuk 5 worden de subsidiemogelijkheden voor natuur- en landschapsbeheer en de beheertypenkaart besproken. In hoofdstuk 6 worden de subsidiemogelijkheden van de kwaliteitsimpuls, inclusief functieverandering en koopplicht, en de ambitiekaart besproken.

BELEIDSKADER

Het Natuurbeheerplan is gebaseerd op de huidige ecologische en bestuurlijke inzichten. Het plan is afgestemd op het natuur- en landschapsbeleid van de diverse overheden (Europese Unie, Rijk en provincie) en met het vigerende integrale beleid in het landelijke gebied voor water, milieu en ruimtelijke ordening.

2.1 RIJKSBELEID EN EUROPEES BELEID

Het doel van het natuur- en landschapsbeheer is het behoud en de verbetering van de natuur- en landschapskwaliteit. Een belangrijke partner voor de provincie in het realiseren van het natuurbeleid is de rijksoverheid. Richtinggevend voor het nationale natuurbeleid zijn de internationale doelstellingen van het Biodiversiteitsverdrag, de Millennium Development Goals en het beleid van de Europese Unie. Het kabinet zet zich in om het verlies aan biodiversiteit een halt toe te roepen en bij te dragen aan de millenniumdoelen per 2010. Het wil er tevens voor zorgen dat er in 2020 duurzame condities zijn voor het voortbestaan van alle soorten en populaties die in 1982 van nature in Nederland voorkwamen. Onderdeel van het natuurbeleid vormen ook de inspanningen voor de verbetering van milieu en platteland door middel van agrarisch natuurbeheer. Nederland maakt daarbij gebruik van de doelen die in het Europese Plattelandsontwikkeling-programma (POP2) zijn opgenomen. Een doel is het verhogen van duurzaam gebruik van landbouwgrond. Beheerders van landbouwgrond worden gestimuleerd om hun land zodanig te beheren dat natuur, milieu, landschap en klimaat er baat bij hebben.

2.1.1 Nota Ruimte en EHS

Een belangrijk instrument voor de realisatie van de biodiversiteitsdoelstellingen is de Ecologische Hoofdstructuur. De EHS is een netwerk van natuurgebieden, agrarische beheergebieden en verbindingzones. Hierbinnen kan de uitwisseling van soorten optimaal plaatsvinden en wordt de biodiversiteit verbeterd. De landelijke doelstellingen voor de EHS zijn verder uitgewerkt in de Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (2000) en in de Nota Ruimte (2004). Elke provincie heeft van het Rijk een taakstelling meegekregen om voor 2018 een hoeveelheid nieuwe natuur te realiseren en de huidige natuur te behouden. Om de doelstellingen te kunnen bereiken worden natuurgebieden veiliggesteld door middel van wetge-

ving, verwerving, inrichting en beheer en worden sommige landbouwgronden natuurvriendelijk beheerd. De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden (duinen, heiden, bossen, landgoederen), nieuwe natuur op landbouwgrond en agrarische gebieden die zodanig beheerd worden dat er natuurwaarden zijn. De begrenzing van de EHS is opgenomen in de kaarten behorende bij het Natuurbeheerplan. Wijzigingen in de EHS-begrenzing, die bijvoorbeeld voortvloeien uit een herijking van de EHS/ landinrichting of andere vormen van gebiedsprocessen, worden zowel in het Natuurbeheerplan als in de structuurvisie verwerkt.

2.1.2 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

In 1967 is in Nederland de eerste Natuurbeschermingswet in werking getreden. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. In 1998 is de Natuurbeschermingswet gewijzigd en sindsdien alleen gericht op gebiedsbescherming. De eerdere wet voldeed niet meer aan de internationale verdragen en Europese verordeningen.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 opnieuw gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt. Op grond van de Natuurbeschermingswet worden drie typen gebieden aangewezen:

- 1 Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden)
 - 2 Beschermde Natuurmonumenten en
 - 3 Wetlands volgens het verdrag van Ramsar
- Het merendeel van de gebieden uit de Natuurbeschermingswet maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Natura 2000 is een Europees netwerk van waardevolle, te beschermen natuurgebieden die zijn aangewezen onder de Vogel- en/of Habitatrichtlijn. Het doel is de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen. Nederland kent 162 voorlopig begrensde Natura 2000-gebieden. Deze gebieden zijn aangewezen door de minister van LNV. Voor elk gebied is vastgesteld welke flora- en faunadoelen of -soorten in een gebied behouden moeten blijven of ontwikkeld moeten worden. Voor deze gebieden moet een zes jaar geldend beheerplan gemaakt worden waarin staat welke maatregelen er in die periode genomen moeten worden om de doelen te behalen. Ook geeft het beheerplan aan welke huidige activiteiten in en rondom het gebied ('bestaand gebruik') zon-

der meer kunnen worden voortgezet, omdat deze niet schadelijk zijn voor de doelen.

In de provincie Noord-Holland liggen de volgende Natura 2000-gebieden:

- Abtskolk & De Putten
- Duinen Den Helder-Callantsoog
- Duinen en Lage Land Texel
- Eemmeer & Gooimeer Zuidoever
- Eilandspolder
- IJsselmeer
- IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske
- Kennemerland-Zuid
- Markermeer & IJmeer
- Naardermeer
- Noordhollands Duinreservaat
- Noordzeekustzone
- Oostelijke Vechtplassen
- Polder Westzaan
- Polder Zeevang
- Schoorlse Duinen
- Waddenzee
- Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder
- Zwanenwater & Pettemerduinen

Naast de natuurbeschermingswet kent de provincie Noord-Holland de volgende (natuur)wetten: flora- en faunawet, boswet, natuurschoonwet en natuurcompensatie. Over natuurcompensatie wordt later in dit hoofdstuk meer gezegd.

2.1.3 Agenda Vitaal Platteland en ILG

Het Rijk heeft zijn beleid voor het landelijke gebied vastgelegd in één integraal beleidskader: Agenda voor een Vitaal Platteland (AVP). De AVP bevat de visie op een leefbaar, vitaal en duurzaam platteland met opgaven voor economische, ecologische en sociaal-culturele aspecten van het platteland. De beleidsopgaven die hieruit voortvloeien staan in het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland (MJP), een uitvoeringsprogramma voor de uitvoering van de nationale doelen. Met het uitbrengen van deze agenda met bijbehorend meerjarenprogramma wordt minder beleid en meer samenhang en uitvoering op gebiedsniveau beoogd. De rol van de provincies is daarbij versterkt. Sinds 1 januari 2007 is de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) van kracht. Met de invoering van de WILG is een groot aantal subsidieregelingen in één keer vervangen door één regeling. Daartoe dient het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Alle gebiedsgerichte rijksdoelen uit het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland worden via het ILG uitgevoerd. In het ILG zijn financiële middelen voor natuur (waaronder de Ecologische Hoofdstructuur), recreatie (onder meer recreatie om de stad), landschap, landbouw, milieu (bodemsanering) en de reconstructie van zandgebieden opgenomen.

Het Subsidiestelsel voor Natuur- en Landschapsbeheer wordt in het kader van het ILG onder verantwoordelijkheid van de provincies uitgevoerd. Dit was tot 2009 bij het Programma Beheer ook het geval. De gebiedsgerichte benadering van het ILG is gericht op een brede inzet van middelen met mogelijkheden voor maatwerk.

2.1.4 Robuuste verbindingzone 'Groene Ruggengraat'

De Groene Ruggengraat is een robuuste verbindingzone die loopt van het Lauwersmeer tot aan de Biesbosch. Deze verbindingzone loopt door de Vechtsreek. Er is vanuit het rijk 250 ha. beschikbaar gesteld voor de verbinding in de Vechtstreek. Echter, de verbinding loopt vooral door het reeds begrensde gebied van het Naardermeer en de Kortenhoeftse- en Ankeveense plassen. Door Waterland loopt een aftakking van de Groene Ruggengraat, de robuuste verbinding *Van Kust tot Kust*.

2.1.5 Robuuste verbindingzone 'Van Kust tot Kust'

De robuuste verbindingzone Van Kust tot Kust loopt van de duinen bij Castricum tot de Waterlandse Markermeerkust en is een van de laatste open overgangen van de duinen naar het veenweidegebied. De robuuste verbindingzone zal in totaal 1.225 ha. groot worden. Het oostelijk deel van Van Kust tot Kust (in Laag Holland) is reeds in 2006 begrensd, via het Partieel Gebiedsplan Noord-Holland Midden. Hiermee is 918 ha. EHS begrensd. Er rest nog een opgave van 297 ha. ten westen van het Alkmaardermeer. In 2009 is een ecologische onderbouwing voor deze opgave gemaakt en heeft regelmatig informeel overleg met gebiedspartners plaatsgevonden. Op 2 februari 2010 hebben GS besloten te starten met concrete begrenzing van deze hectaren (door middel van een zoekgebied) en hiervoor een uitvoeringsorganisatie in het leven te roepen. In de kaarten van het Natuurbeheerplan zijn de eerste begrenzingen in het zoekgebied vastgelegd.

2.2 PROVINCIAAL BELEID

Het provinciale beleid is gericht op het bevorderen en in stand houden van natuurwaarden en van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Gestreefd wordt naar een toename van de oppervlakte en naar een verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap. Hierbij gaat het zowel over natuur in natuurgebieden, als om het stimuleren van natuurwaarden daar buiten.

Tijdens de ILG-periode werkt de provincie samen met de regio aan:

- meer natuur;
- ruimte voor recreatie;
- mooi landschap;
- vitale en duurzame agrarische sector;

- betere milieukwaliteit;
- vitaliseren plattelandseconomie;
- ruimte voor water.

2.2.1 Weidevogelvisie

De provincie Noord-Holland heeft op 17 maart 2009 de Weidevogelvisie Noord-Holland 2010-2021 opgesteld.

Deze is vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 31 maart 2009.

De begrenzing van de weidevogelgebieden is aangepast in het Natuurbeheerplan op basis van de uitkomsten van de visie.

2.2.2 Provinciale ecologische verbindingzones

Ecologische verbindingzones zijn een belangrijk onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Het zijn stroken natuur die natuurgebieden met elkaar verbinden. Zo kunnen planten en dieren zich van het ene naar het andere gebied verplaatsen over 'groene wegen'. Dieren krijgen zo meer ruimte om voedsel en soortgenoten te vinden. De provincie maakt de uitvoering van verbindingzones mogelijk in samenwerking met waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat, agrariërs, Nederlandse Spoorwegen, recreatieschappen en natuurbeschermingsorganisaties. Daarnaast stelt de provincie subsidie beschikbaar. Bij de uitvoering houden partijen rekening met waterberging, cultuurhistorie, landschappelijke waarden en recreatie. Wegen, spoorwegen en vaarwegen doorkruisen de Ecologische Hoofdstructuur. Ze vormen een grote barrière voor dieren die onderweg zijn op de 'groene wegen'. Door het aanleggen van faunapassages kunnen dieren deze barrières veilig passeren. Voorbeelden van faunapassages zijn speciale viaducten voor dieren (ecoducten) en padden- en dassentunneltjes. Alle weg-, water- en railbeheerders werken mee aan maatregelen om versnippering tegen te gaan. Daarom wordt ook wel gesproken over 'ontsnippering'. Bij onderhoud aan bestaande wegen en de aanleg van nieuwe wegen telt de beheerder bouwkosten van faunapassages mee.

2.2.3 Compensatie

De provincie Noord-Holland heeft een ruimtelijk beschermingsregime voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ecologische verbindingzones en weidevogelleefgebieden. Dit betekent dat ingrepen in deze gebieden in principe niet zijn toegestaan. Gebeurt dit, onder voorwaarden, toch, dan moeten de negatieve effecten worden tegengegaan of gecompenseerd worden.

Ruimtelijk beschermingsregime

Het ruimtelijke beschermingsregime stelt dat ingrepen in weidevogelleefgebieden, ecologische verbindingzones en EHS alleen zijn toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben op deze gebieden. Heeft een

ingreep wel een *significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden* van een beschermd gebied en is mitigatie van de aantasting niet mogelijk, dan geldt het 'nee, tenzij'-regime. Zo'n project kan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Als het project kan doorgaan dan moeten de negatieve effecten worden tegengegaan of gecompenseerd. Dit beschermingsregime is vastgelegd in de structuurvisie, de provinciale ruimtelijke verordening en de beleidsregel compensatie natuur en recreatie Noord-Holland.

Naast compensatie vanuit het ruimtelijke beschermingsregime zijn er ook andere kaders waarin compensatie van natuur en recreatie plaatsvindt:

- Bij dijkverzwaringen wordt in het kader van de waterwet de effecten van de dijkverzwaring op cultuur, landschap en natuur meegenomen in de MER en gecompenseerd waar nodig;
- Rood voor groen compensatie. Aanleg van groengebieden als compensatie voor rode ontwikkelingen;
- Flora- en faunawet en boswet. In het kader van de flora- en faunawet kunnen compenserende maatregelen worden genomen om de negatieve effecten tegen te gaan. De boswet vraagt het herplanten van gekapte bomen.
- Natuurbeschermingswet. Voor NB-wetgebieden en Natura2000 gebieden geldt ook een ruimtelijk beschermingsregime. Deze bescherming komt voor een groot deel overeen met het beschermingsregime van de EHS. Afwijkend is:
 - Voor NB-wetgebieden ook externe werking. Dat wil zeggen dat ingrepen buiten het gebied ook getoetst moeten worden op de negatieve werking op het NB-wetgebied;
 - Binnen NB-wetgebieden is naast kwantitatieve compensatie ook kwalitatieve compensatie mogelijk.

Wezenlijke kenmerken en waarden

De eerste vraag bij een ruimtelijke ingreep in de EHS of de ecologische verbindingzone is of een ingreep een significant effect heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Onder wezenlijke kenmerken en waarden worden verstaan:

- de bij het gebied behorende natuurdoelen, en -kwaliteit;
- geomorfologische en aardkundige waarden en processen;
- de waterhuishouding;
- de kwaliteit van bodem, water en lucht;
- rust, stilte, donkerte en openheid;
- de landschapsstructuur;
- de belevingswaarde
- de recreatieve mogelijkheden in het gebied.

Deze wezenlijke kenmerken en waarden verschillen per gebied. De provincie Noord-Holland heeft ervoor gekozen om deze wezenlijke kenmerken en waarden niet per gebied vast te leggen, maar de initiatiefnemer uit te dagen aan te geven op welke manier een ingreep de wezenlijke kenmerken en waarden aantast.

2.2.4 Provinciale structuurvisie

De gewijzigde begrenzingenkaart van de EHS, zal ook in de provinciale structuurvisie worden opgenomen zodat de planologische bescherming van de EHS gewaarborgd wordt. Niet alleen de EHS-begrenzing, maar ook de begrenzing van de ecologische verbindingzones wordt in de structuurvisie opgenomen. De gewijzigde structuurvisie wordt ter inzage gelegd conform de bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht.

WERKWIJZE NATUURBEHEERPLAN

3.1 DE INDEX NATUUR EN LANDSCHAP

De basis voor het Natuurbeheerplan vormt de Index Natuur en Landschap. Dit is een nieuwe, uniforme en sterk vereenvoudigde ‘natuurtaal’ die in gemeenschappelijk overleg tussen beheerders en de overheid (Interprovinciaal Overleg en het ministerie van LNV) tot stand is gekomen.

De Index Natuur en Landschap bestaat uit de onderdelen natuur, agrarische natuur en landschapselementen. In de Index worden verder drie niveaus onderscheiden: *doelen* voor de sturing op natuur en natuurkwaliteit, *beheertypen* voor de begrenzing op kaart en de subsidieverlening en *beheervoorschriften* als instrument om de doelen te bereiken. De *doelen* zijn bedoeld als sturingsinstrument op landelijk niveau en worden gebruikt om afspraken tussen Rijk en provincies te maken over het natuur- en landschapsbeheer in de ILG-bestuursovereenkomsten en voor de rapportages van de minister aan de Tweede Kamer, van de provincies aan LNV en van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten. De verscheidenheid in beheer binnen elk van deze doelen is groot, waardoor deze niet geschikt zijn om afspraken met beheerders te maken over het uit te voeren beheer. De *beheertypen* zijn geschikt voor de aansturing van het beheer en vormen de basis voor afspraken over doelen en middelen tussen provincie en beheerder enerzijds en financiële afspraken tussen Rijk en Staatsbosbeheer anderzijds. Voor de verwezenlijking van de gestelde doelen zijn per beheertype *beheervoorschriften* geformuleerd. Voor een natuurbeheerder geldt een algemene beheerverplichting en voor een agrarische natuurbeheerder worden concrete beheermaatregelen voorgeschreven. De Index Natuur en Landschap is daarmee het instrument voor de sturing van natuurdoelen door de overheid, voor de financiering van het natuur- en landschapsbeheer en voor monitoring. De index is daarnaast van groot belang voor een goede afstemming tussen beheerders onderling en tussen beheerders en overheden. De Index Natuur en Landschap is opgenomen als bijlage bij dit Natuurbeheerplan. Voor nadere detaillering van deze lijst kunt u de website www.natuurbeheersubsidie.nl raadplegen.

3.2 BEHEER EN KWALITEITSIMPULSEN

In het Subsidiestelsel voor Natuur- en Landschapsbeheer wordt een onderscheid gemaakt tussen financiering van het beheer van de bestaande natuur en een-

malige investeringen ter verbetering van de natuurkwaliteit (kwaliteitsimpulsen). Dit is weerspiegeld in de twee subsidieregelingen. Ook in dit Natuurbeheerplan komt die tweedeling tot uiting in hoofdstuk 5 en 6. De reden is dat de afspraken over de natuur in de ILG-bestuursovereenkomsten tussen rijk en provincies in het verleden vooral waren gericht op de kwantitatieve opgaven (hoeveel hectares nieuwe natuur worden er gerealiseerd). Rijk en provincies gaan echter ook afspraken maken over de kwalitatieve opgaven voor de natuur (hoe goed staat de natuur ervoor). Het onderscheid tussen beheer en kwaliteit-impulsen wordt gemaakt op basis van een analyse tussen verschillen in de actuele en de gewenste situatie (ambitie) van een gebied. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de beheertypen in de Index Natuur en Landschap.

3.3 KAARTEN

In dit Natuurbeheerplan zijn de beheertypen vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart. Deze kaarten vormen de kern van het Natuurbeheerplan. De beheertypenkaart (hoofdstuk 5) geeft de huidige situatie weer en is de basis voor beheersubsidies. De ambitiekaart (hoofdstuk 6) geeft de in de toekomst gewenste situatie weer en daarmee de natuurdoelen op termijn. Het is ook de basis voor de kwaliteitsimpuls: verschillen tussen de beheertypenkaart en de ambitiekaart geven weer waar de kwaliteit van de natuur verbeterd kan worden.

Aan de kaarten ligt het informatiemodel natuurbeheer (IMNaB) ten grondslag. Dit is een uniforme geodatabase (gegevensbestand met geografische gegevens) waarin gegevens worden opgeslagen en die door alle provincies, de uitvoeringsinstanties en beheerders gebruikt wordt. Hierdoor vindt er een eenvoudige en snelle gegevensuitwisseling plaats en kunnen op eenvoudige wijze de subsidies worden toegekend.

NATUUR- EN LANDSCHAPSDOELEN IN PROVINCIE NOORD-HOLLAND

4.1 AMSTEL, GOOI EN VECHTSTREEK

In de regio Gooi en Vechtstreek worden de volgende gebieden onderscheiden: de randmeren, de Gooise zandgronden, de laagveenmoerassen en de omringende landbouwgebieden en tenslotte droogmakerij de Horstermeer. Ook de deelgebieden Amstelland (Middelpolder, Oeverlanden en Ronde Hoep) en de Bovenlanden maken deel uit van de regio Amstel, Gooi en Vechtstreek.

Het gebied valt uiteen in drie geomorfologische eenheden. De westkant van het plangebied wordt gevormd door de rivier de Vecht. Richting het oosten liggen veenweidegebieden en droogmakerijen en plassen als gevolg van voormalige veenwinningen. Dit laagveengebied gaat verder naar het oosten over in een stuwwal van dekzanden.

Het rivierdal van de Vecht bestaat uit zavel en klei met op sommige plaatsen goed herkenbare stroomruggen en beddinkjes van voornamelijk kleiig materiaal. De Vecht vormt de afwatering voor de laaggelegen gronden aan de voet van de Utrechtse Heuvelrug (waartoe ook de Gooise stuwwal behoort). In het laagveengebied bestaat de bodem vooral uit moerig tot veenig materiaal. Gradiënten ontstaan door de overgang van de veengebieden met het rivierdal. Ook is een sterke gradiënt aanwezig met de hoger gelegen Gooise heuvelrug (tot 20 meter +NAP) aan de oostkant van het gebied. Dit komt ook tot uiting in de dekzandruggen die vanuit de heuvelrug het veengebied in lopen. Deze gradiënten zorgen bijvoorbeeld voor verschillen in voedselrijkdom en verschillen in de beschikbaarheid van water. Karakteristiek in het gebied is de op sommige plekken sterke uittreding van goed kwelwater. In droogmakerij de Horstermeer (3,5 meter -NAP) treedt sterke kwel op. Dit kwalitatief goede kwelwater wordt evenwel uitgeslagen op de Vecht. De Gooise stuwwal is gevormd tijdens de laatste ijstijd waarna dekzanden de stuwwal hebben bedekt. De stuwwal bestaat uit Pleistoceen zand en grind, soms onderbroken door water ondoorlatende kleilagen.

Tijdens het Holoceen heeft zich een dik veenpakket ontwikkeld. Dit veenpakket is in de middeleeuwen op veel plaatsen afgegraven. Veel van de plassen in het gebied zijn het resultaat van deze afgravingen. Spiegelpas, de Ankeveense Plassen, de Kortenhoefse

Plassen, de Wijde Blik en de Loenderveense Plas worden gekenmerkt door de aanwezigheid van petgaten en legakkers, oude structuren uit de tijd van actieve veenwinning. Het Naardermeer is de enige natuurlijke plas in het gebied, ontstaan door een inbraak van de Vecht. De natuurwaarden zijn de laatste eeuw, vooral in het Naardermeer, sterk achteruit gegaan. Door drinkwaterwinning op de

stuwwal is de kwelstroom naar het westen sterk afgenomen. Tevens vindt sterke wegzijging plaats uit de plassen als gevolg van de ontwatering van diepe droogmakerijen. Om de waterpeilen in de plassen te handhaven werd aanvankelijk water uit de Vecht ingelaten. Dit leidde in veel gevallen tot eutrofiëring. Ook de inpoldering van Flevoland heeft geleid tot sterke wegzijging. Inmiddels zijn herstelmaatregelen uitgevoerd of worden herstelmaatregelen ten uitvoer gebracht. Verbeteringen in natuurwaarden zijn te zien in o.a. het herstelde voorkomen van kiezelwieren en kranswieren en kwetsbare vissoorten. Ook kritische vegetaties zoals trilvenen hebben betere uitgangssituaties gekregen. Er zijn evenwel nog steeds vele verbeteringen gewenst zoals reductie van de waterwinning en het opzetten van polderpeilen. De plassen in het laagveengebied worden nu gekarakteriseerd door open water met verlandingsvegetaties van jong en oud riet, moerasbos, trilvenen, krabbescheervegetaties en schraalgraslanden.

Het beeld op de stuwwal is zeer verschillend van het laagveen gebied. Op de stuwwal is een afwisseling van bos, akkers, heide, stuifzanden en graslanden aanwezig. Aan de westrand van de stuwwal, op de grens met het laagveengebied, ligt een gordel van landgoederen met parkachtige structuren. Door de grote afwisseling van kleinschalige elementen heeft het gebied op veel plaatsen hoge landschappelijke waarden. Negatieve invloeden in de laatste eeuw zijn vooral drinkwaterwinning (grondwaterstand verlaging), sterke verstedelijking (versnippering natuurgebieden) en verzuring en eutrofiëring van schrale vegetaties. Het beheer van de aanwezige natuurgebieden is vooral gericht op het in stand houden en herstellen van heidevegetaties, het in stand houden van de Engen (akkerbouwpercelen in bosgebieden), behoud van houtwallen, singels en struweelhagen en de omvorming van productie naaldbos naar natuurlijke bossen. Van bijzonder belang is het overgangsgebied tussen de stuwwal en de veengebieden aan de zuidkant van het plangebied. Dit gebied, de Egelshoek, ontvangt veel kwelwater van de stuwwal. Dit kwelwater is vooral van belang voor zeer kwetsbare vegetaties (trilvenen) in de provincie Utrecht.

De voorlanden in het Gooimeer liggen buiten de directe invloedssfeer van de stuwwal of het laagveengebied. Het zijn veelal riet- en moerasvegetaties die of op natuurlijke wijze zijn ontstaan (het Gooimeer bij Huizen) of door opspuitingen (PEN-eiland en Stichtse Brug). Deze gebieden hebben een grote waarde voor moeras- en watervogels.

Amstelland wordt gekarakteriseerd door open graslanden, bestaande uit middeleeuwse veenpolders en verveende droogmakerijen. Op enkele plaatsen zijn nog natuurlijke oeverlanden aanwezig. Rond Aalsmeer (De Bovenlanden en in de Westeinderplassen) liggen veel kleine eilanden met seringenteelt met natuurlijke verlandingsvegetaties, riet en elzenbos.

4.2 ZUIDWEST/RIJNLAND

Zuidwest/Rijnland omvat het gebied in het zuidwestelijk gedeelte van de provincie Noord-Holland. Aan de noordzijde is het gebied omsloten door het Noordzeekanaal, aan de oostzijde door het Amsterdam-Rijnkanaal, aan de zuidzijde door de provinciegrens en aan de westzijde door de Noordzee. De begrensde gebieden liggen voornamelijk in de veenpolders tussen Haarlem en Amsterdam en bij Uithoorn. In de binnenduinrand nabij Haarlem betreft het graslanden op zand die gedeeltelijk ook gebruikt worden voor de bollenteelt (wisselteelt).

In de Duinstreek en de binnenduinrand in Zuidwest/Rijnland bepalen brede duinen het beeld. De duinen zijn nog steeds bijzonder rijk aan kenmerkende planten en dieren. De duinen kennen een grote verscheidenheid aan vegetaties van open duinen met helmgras, bloemrijke, droge duingraslanden tot een grote variatie aan struwelen en bossen.

Door de waterwinning is het waterpeil in de duinen sterk gedaald, hierdoor waren de kenmerkende natte duinvalleivegetaties nog maar zeer beperkt aanwezig. Herstel van de natte duinvalleivegetaties is ingezet. De duinen ten zuiden van Zandvoort zijn voor de aanleg van infiltratiekanalen ten behoeve van waterwinning ingrijpend vergraven. Kenmerkend in de overgang tussen de Duinstreek en de binnenduinrand is verder het contrast tussen de open strandvlakten enerzijds en de beboste, bebouwde en daardoor besloten strandwallen anderzijds. De resten van overgebleven strandvlakken zijn nog in gebruik als grasland. In de binnenduinrand liggen landgoederen en oude loofbossen met een kenmerkende vochtige, rijke ondergroei. De bossen worden gekenmerkt door stinseplanten en een hoge dichtheid aan bosvogels. In de duinzoom lagen veel door kwel gevoede, vochtige graslanden met kenmerkende planten en dieren. Van de vroeger in de duinzoom voorkomende, door kwel gevoede, vochtige graslanden en duinbeken zijn er niet veel meer over. De grote groene gebieden zijn het recreatiegebied Spaarnwoude, het Amsterdamse Bos en de veenpolders langs de rivier de Amstel. Het recreatiegebied Spaarnwoude valt in te delen in veenpolders en zeekeipolders. De veenweidepolders zijn open van structuur, min of meer waterrijk en worden in meer of mindere mate agrarisch gebruikt. Hierdoor is er

een hoge dichtheid broedende weidevogels, met als bijzonderheid veel watersnippen. Ook is er een grote variatie in vegetatie zoals bloemrijke graslanden en slootkanten. Verder zijn er in dit landschap elementen van betekenis zoals rietvelden, kleine en grote plassen, dijken en kaden, bruggen, boerderijen, molens, en kenmerkende dorpsvormen. De zeekeipolders zijn grotendeels beplant met bomen en vooral ingericht voor de recreatie. In de Haarlemmermeer domineren Schiphol, bedrijventerreinen, bewoning, intensieve akkerbouw, verkeer en vervoer. Er zijn slechts enkele kleine oases met natuurwaarden zoals forten, de linedijken van de Stelling van Amsterdam, eendenkooien en enkele recente aangeplante recreatiebossen. Amsterdam was vroeger omgeven door waterrijke veenpolders met veel weidevogels en bijzondere vegetatie. Lokaal zijn daar nog resten van te vinden rond Osdorp, het Nieuwe Meer en Amstelveense Poel. Grotere oppervlakten veenweidegebieden liggen langs de rivier 'de Amstel'.

4.3 NOORD-KENNEMERLAND

Noord-Kennemerland omvat een gebied in het westen van de provincie Noord-Holland. Globaal wordt het aan de noordzijde begrensd door de Zijpepolder/Camperduin, aan de oostzijde door het Noordhollandsch Kanaal, Alkmaar en Heiloo, aan de zuidzijde door Noord-Bakkum en aan de westzijde door de Noordzee. In het gebied liggen de plaatsen Bergen, Egmond en Schoorl. Het gebied wordt daarom ook vaak aangeduid als Bergen-Egmond-Schoorl (BES).

Aan de westkant ligt het duingebied, een belangrijk infiltratiegebied bestaande uit duinen met oude strandvlakten, geulen en doorbraken. De bodem bestaat er veelal uit zandig materiaal met een slecht doorlatende kleilaag in de ondergrond. Die slecht doorlatende laag speelt een belangrijke rol in dit regionale infiltratiegebied, want hierop kan de neerslag afstromen zonder weg te zijgen naar diepere grondwaterpakketten. Tussen Bergen en Schoorl is deze slecht doorlatende laag niet aanwezig, maar meer richting het zuiden van het gebied komt hij wel voor tot > 10 meter-NAP. Door de aanwezigheid van oude slenken met venig en moerig materiaal ontstaan gradiënten in het overgangsg gebied van duin naar polder. In de duinzoom, op oude strandwallen, liggen goed ontwikkelde bossen. Het duingebied is een waardevol natuurgebied en wordt ook als zodanig beheerd.

Door de overgang van de hoger gelegen zandgronden naar de lager gelegen veengebieden is een gradiëntsituatie ontstaan, de binnenduinrand. Het hoogteverschil in de binnenduinrand kan oplopen

tot 2,5 meter. Hierdoor ontstaan bijvoorbeeld verschillen in de beschikbaarheid van water en verschillen in voedselrijkdom. Het water dat is gefiltreerd in het duingebied komt hier in de vorm van zoete kwel aan de oppervlakte. Hierbij kan de eerdergenoemde slecht doorlatende laag een rol spelen, want het kan het op kwellende grondwater verhinderen aan de oppervlakte te komen. De kwelinvloeden zijn onder andere te herkennen aan de karakteristieke duinbeken en duinrellen in het landschap. Beide voeren het kwelwater af. Duinbeken zijn op natuurlijke wijze ontstaan en duinrellen zijn duinbeken in de vorm van aangelegde sloten. Indien ze daadwerkelijk kwelwater afvoeren, gaan duinbeken en duinrellen gepaard met waardevolle vegetaties. De overgang van de duingebieden naar de polders is in veel gevallen abrupt waardoor kritische planten en diersoorten sporadisch voorkomen. De duinen behoren tot de natuurgebieden in Nederland met de grootste biodiversiteit.

De oostkant van het gebied bestaat uit een open landschap met polders. Het grootste gedeelte hiervan wordt landbouwkundig intensief gebruikt, zodat weinig actuele natuurwaarden aanwezig zijn. Hier en daar komen echter extensiever gebruikte percelen voor waar de natuurwaarden hoger liggen. Hier komen kalkrijke vegetaties voor met dotterbloemhooilanden en kleine zeggenvegetaties. Ook komen er heischrale graslanden voor en vegetaties van kalkrijk open duin en kalkrijke duingraslanden. Aangezien het grootste gedeelte van het gebied bestaat uit open terrein, vormen weidevogels de belangrijkste faunistische waarde in het gebied. De graslandpolders zijn tevens van belang als foeraergeergebied voor in de duinen broedende vogelsoorten, zoals de Wulp.

4.4 LAAG HOLLAND

Het gebied valt uiteen in twee geomorfologische eenheden. Aan de westkant liggen de duinen met de oude strandvlakten, geulen en doorbraken. De bodem bestaat uit zandig materiaal. Karakteristiek in het gebied zijn de duinbeken en duinrellen, stroompjes die het kwelwater afvoeren. De overgang van de duingebieden naar de polders is in vele gevallen abrupt. De oostkant van het gebied bestaat uit polders met een veenondergrond en droogmakerijen waarvan de bodem bestaat uit een zeekleiafzetting met eventueel wat veenresten. In tegenstelling tot de droogmakerijen zijn de polders gebieden met een hoge natuurwaarde, vooral waar het weidevogels betreft. Karakteristiek voor het landschap zijn de polders die bestaan uit open veenweidegebieden met hier en daar wat berkenbosjes. Deze bosjes liggen vaak op stukken die in onbruik zijn en bestaan uit veenweidegebied met een zeer kleine drooglegging.

Sommige polders, zoals het Jisperveld, bestaan voor een groot deel uit vaarland. Door de grote hoeveelheid water en de beperkte drooglegging in het gebied zijn veel percelen alleen met een boot bereikbaar. Dit is een probleem voor agrariërs die een rendabel bedrijf willen voeren, maar ook voor de beheerders van natuurgebieden. De polders kenmerken zich door eilanden die afwisselend bestaan uit grasland, riet of moeras. De graslanden worden vaak begrensd door rietkragen, terwijl de verruigde percelen vooral bestaan uit een mengsel van riet en andere kruidachtige vegetatie die tot een verlandingstype behoren.

Botanisch gezien zijn de veenpolders en de duinpolders, die de overgang vormen van de duinen naar het veengebied, nationaal van zeer hoge waarde. De vegetaties zijn ontstaan door een combinatie van natuurlijke factoren zoals de bodemgesteldheid, het zoutgehalte in de bodem en het bodemgebruik. Hoewel het water steeds meer verzoet, komen er nog veel brakwatervegetaties voor. Door de snelle groei van de vegetaties vindt in korte tijd verlanding plaats. Hierdoor zijn op relatief korte afstand zoetwater en brakwatervegetaties te vinden. In de meeste delen van Waterland en met name Ilperveld en Oostzanerveld, kunnen de verlandingsstadia in diverse oude petgaten en dichtgroeiende sloten gevonden worden.

In het Wormer- en Jisperveld en in andere delen van het laagveengebied is moerasheide te vinden. Ook groeit hier op een aantal plekken kraaiheide, struikheide en kruipwilg. Als zeer zeldzame rode lijst-soort kan in deze gebieden de veenmosorchis gevonden worden. Daarnaast komen in deze gebieden ook de kamvaren, zonnedauw en de noordse woelmuis voor.

De laagveengebieden worden gekenmerkt door veel plassen en watergangen. Samen met het open karakter zijn het zeer waardevolle gebieden voor weidevogels, zoals grutto, watersnip, kemphaan en tureluur. Daarnaast is Waterland en het veenweidegebied Noord van belang voor moeras- en watervogels. Karakteristieke broedvogels zijn; slobbeend, zomertaling, tafeleend, grutto, tureluur, zwarte stern, visdief en kemphaan. Grote delen van Noord-Holland Midden Oost zijn daarom aangewezen als vogelrichtlijngebied. Hierdoor wordt een internationale bescherming toegekend aan het Wormer- en Jisperveld, het Ilperveld, Varkensland, het Twiske, Zeevang en de kustlijn van het Markermeer. In de aangewezen gebieden mag de kwaliteit van het leefgebied niet verslechteren en mogen geen storende factoren optreden.

4.5 WEST-FRIESLAND

Binnen het gebiedsplan zijn diverse deelgebieden te onderscheiden. De deelgebieden kennen wat betreft ecologische structuur dusdanig sterke contrasten dat een algemene beschrijving moeilijk te geven is. De gebieden binnen de Westfriese Omringdijk kennen diverse abiotische omstandigheden. De natuurlijke potenties zijn daardoor hoog.

West-Friesland bezit belangrijke beeldbepalende cultuurhistorische landschapselementen als terpen, kreken en dijken.

4.6 KOP VAN NOORD-HOLLAND

Binnen het gebiedsplan zijn diverse deelgebieden te onderscheiden. De deelgebieden kennen wat betreft ecologische structuur dusdanig sterke contrasten dat een algemene beschrijving moeilijk te geven is.

Langs de kust (in de polder Koegrass en Zijpe-west) drukt de bollenteelt een sterk stempel op het cultuurgebied. Plaatselijk komen hierin natuurlijke landschapselementen voor zoals duinrellen en nollen (kleine binnenduinen).

Ook eendenkooien zoals in de Zijpepolder en op Wieringen zijn kenmerkend voor de Kop van Noord-Holland. De oude kern van Wieringen is geomorfologisch een interessant gebied. In het gebied ligt een stuwwallencomplex waarvan de hoogste delen (tot 12 meter boven NAP) bij Stroe, Oosterland en Westerland liggen. De Wieringermeer is een zeer omvangrijke inpoldering uit de 20e eeuw. Deze polder is voornamelijk in gebruik als akkerbouwgebied. De Anna Paulownapolder wordt door een oude kreek (het Oude Veer) in twee delen gesplitst. Het oostelijke deel van deze polder wordt vooral gebruikt voor de akkerbouw en het westelijke deel wordt gebruikt als bollenland. De Wieringerwaard is een aangedijkt landbouwgebied. Naast grasland komt ook akkerbouw voor.

De Kop van Noord-Holland bezit belangrijke beeldbepalende cultuurhistorische landschapselementen als terpen, kreken en dijken. In het gebied Groetpolder bevinden zich archeologische waarden van mondiale betekenis. Dit heeft geleid tot plaatsing van het gebied op de zgn. Wereld Erfgoed Lijst van de UNESCO. Dit gebied en delen van de Schagerkogge zijn inmiddels gekwalificeerd als zgn. Belvédère gebied.

4.7 TEXEL

Texel is uniek vanwege de grote variatie in landschapstypen, o.a. kustlijn, duinen, waddenzee, bos, het grootschalige Nieuwe Land met de zeekleipolders en het kleinschalige Oude Land met de hoge kleilembulten. Ook de specifieke landschapselementen als tuunwallen, veedrinkputten en de vele

langs de dijken gelegen wielen en brakke kleiputten zijn van grote landschappelijke en ecologische betekenis.

Het landschap van Texel neemt in de provincie Noord-Holland een aparte plaats in. De variatie is nergens zo groot als op Texel. Geologisch gezien kan het eiland in vier delen worden gesplitst: de duinen, het keileemgebied, de polders en het waddengebied. Zeer bijzonder is het keileemgebied rond de Hoge Berg. Het sterk glooiende landschap met de vele kenmerkende tuunwallen en verspreide bosjes bepaalt hier het beeld. Het overige keileemgebied is minder glooiend en meer open. Wat bodemgebruik betreft, overheerst het grasland. De polders zijn vlak en rationeel ingedeeld. De oude polders, grenzend aan het duin, hebben vaak een recreatieve bestemming gekregen. De jonge polders zijn meer open en grootschaliger. Hier overheerst het bouwland.

De flora en fauna van Texel verschillen in veel opzichten met die van het overige deel van Noord-Holland. Zo ontbreken op Texel bepaalde soorten (mol, ree, bunzing) die in het overige deel van Noord-Holland regelmatig voorkomen, maar er zijn ook soorten die alleen of vrijwel alleen op Texel voorkomen (Noordse woelmuis). Wat betreft de vegetatie worden de soortenrijke graslanden gevonden op overgangen van brak naar zoet milieu, van hoog naar laag, van nat naar droog en op plaatsen met een gevarieerde minerale samenstelling van de bodem, bijvoorbeeld met verschillen in kalkgehalte.

De meest soortenrijke, zogenaamde halfnatuurlijke graslanden zijn te vinden binnen de bestaande reservaten, zowel in de polders als in de binnenduinrand. Zo zijn hier zeldzame soorten te vinden als harlekijn, brede orchis, knolvossestaart, trosdravik en soorten van zilte omstandigheden als aardbeiklaver, melkkruid en zilt kweldergras. Buiten reservaten komen deze halfnatuurlijke graslanden nauwelijks voor.

Ook voor de weidevogels zijn de bestaande reservaten van groot belang. Soorten als de grutto, slob-eend en tureluur komen als broedvogel nog maar weinig in het Texelse cultuurland voor. Dit is veelbetekenend, omdat ooit grote delen van het Texelse polderland rijk aan weidevogels waren. Hierdoor was Texel tot ver buiten onze landsgrenzen bekend als één van de betere gebieden in Nederland om weidevogels te zien. Nu kunnen alleen de reservaten deze faam nog waarmaken. Voor flora en fauna zijn de Texelse reservaten nationaal en internationaal nog steeds van grote betekenis.

Wat betreft zoogdieren is de aanwezigheid van de landelijk bedreigde Noordse woelmuis en waterspitsmuis op Texel opvallend. Zij komen in meer uiteenlopende habitats voor dan op het vaste land gebruikelijk is door afwezigheid van concurrentie van soortgenoten (zoals de veldmuis).

4.8 GEBIEDSBESCHRIJVINGEN (ZIE OOK BIJLAGEN)

Een gebiedsbeschrijving van de deelgebieden van elke regio is terug te vinden in de bijlagen bij dit Natuurbeheerplan.

SUBSIDIEREGELING NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

5

5.1 SUBSIDIEREGELING NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

Voor het beheer van natuur, agrarische natuur en landschapselementen kunnen beheerders in aanmerking komen voor een subsidie. Deze subsidie wordt geregeld in de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) die op 30-06-2009 door Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Holland is vastgesteld. Door dit stelsel is per 1 januari 2010 de provinciale subsidieregeling Agrarische natuur (PSAN) vervangen en zal per 1 januari 2011 ook de provinciale subsidieregeling Natuur (PSN) vervangen worden. Het nieuwe subsidiestelsel gaat uit van een eenvoudige manier van aanvragen, zo weinig mogelijk regels, vertrouwen in de beheerder en minimale administratieve lasten. De Dienst Regelingen (DR), de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Algemene Inspectiedienst (AID) zijn belast met de uitvoering van de regeling. In de regelingstekst en op www.natuurbeheersubsidie.nl/52-Rapporten-plannen wordt de subsidieregeling uitgelegd, staat wie voor subsidie in aanmerking komt en hoe de subsidie moet worden aangevraagd.

5.2 BEHEERTYPENKAART

Op de beheertypenkaart (zie bijlage kaarten) zijn alle bestaande en nog te ontwikkelen natuur en alle agrarische natuur begrensd en getypeerd volgens de Index Natuur en Landschap, zoals deze in de subsidieperiode, conform de subsidieregeling dient te worden beheerd. Deze kaart is de basis voor de beoordeling, voorafgaand aan de toekenning van de beheersubsidie: de kaart geeft aan voor welk beheertype op een bepaalde locatie een beheerder subsidie kan aanvragen.

Met de beheertypenkaart stimuleert de provincie de instandhouding van de op die kaart aangegeven beheertypen. Op de ambitiekaart (zie hoofdstuk 6) kunnen hogere of andere doelen staan vermeld dan op de beheertypenkaart. Op enig moment kan het beheertype van de ambitiekaart wel worden bereikt. De beheertypenkaart zal daarom periodiek worden aangepast en geactualiseerd en uiteindelijk steeds dichterbij de gewenste eindsituatie komen zoals opgenomen in de ambitiekaart. Naast de beheertypenkaart voor bestaande en nog te ontwikkelen natuur en alle agrarische natuur komt er een aparte landschapstypenkaart ter indicatie voor landschapselementen.

5.2.1 Natuurbeheer

Voor natuurbeheer staat op de beheertypenkaart aangegeven welke gebieden voor subsidie in aanmerking komen en welk soort subsidie in de betreffende gebieden kan worden verstrekt (beheertypenkaart in bijlage kaarten). Per gebied is één beheertype toegekend en een beheerder komt alleen voor financiering van

het toegekende beheertype in aanmerking. Indien er nog geen bestaand beheertype aanwezig is, wordt het op de kaart als type Noo.01 aangegeven. Dit betekent dat hier omvorming naar een gewenst beheertype nodig is. Deze nog te formuleren doelen worden opgesteld, indien ontwikkeling (in aankoop of functiewijziging) van het gebied actueel wordt. Deze type Noo.01-gronden komen nu niet voor beheersubsidie in aanmerking.

In principe worden alle subsidiabele gebieden op de beheertypenkaart weergegeven. Het onderscheid naar EHS en verschil tussen nieuwe of bestaande natuur is niet gemaakt.

EHS wordt gevormd door bestaande en nieuwe natuur. Alle natuurterreinen die voor 1 december 1977 in bezit waren van natuurbeherende organisaties (NBO's) worden gerekend tot bestaande natuur. Alle natuurterreinen die na deze ijkdatum in bezit zijn gekomen van NBO's worden nieuwe natuur genoemd. Particulieren kunnen, mits als zodanig begrensd, hun landbouwgrond omvormen naar nieuwe natuur. Het verschil tussen nieuwe en bestaande natuur wordt weergegeven in de kaartenbijlage: Begrenzing EHS.

5.2.2 Agrarisch natuurbeheer

Voor agrarisch natuurbeheer staat op de beheertypenkaart aangegeven welke gebieden voor subsidie in aanmerking komen. De Index Natuur en Landschapsbeheer maakt voor wat betreft het agrarisch natuurtype onderscheid tussen Agrarische faunagebieden (A01) en Agrarische floragebieden (A02), met specifieke beheertypen en beheerpakketten (zie Index Natuur en Landschap www.natuurbeheersubsidie.nl/52-Rapporten-plannen).

Voor dynamisch beheer kunnen collectieve beheerplannen zijn vereist. De voorwaarden (spelregels) voor collectief beheer staan in § 5.3. Hieronder volgt per agrarisch natuurtype een beschrijving van de contouren uit de beheertypenkaart en de pakketten die per contour mogelijk zijn.

5.2.2.1 Agrarische faunagebieden

De agrarische faunagebieden (A01) worden verdeeld in de volgende drie beheertypen:

A01.01 Weidevogelgebied

A01.02 Akkerfaunagebied

A01.03 Ganzenfoerageergebied (zie paragraaf 5.4)

A01.01 Weidevogelgebied

De provincie Noord-Holland heeft op 17 maart 2009 de Weidevogelvisie Noord-Holland 2010-2021 opgesteld. Deze is vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 31 maart 2009.

In deze Weidevogelvisie zijn de belangrijke weidevogelkerngebieden en -leefgebieden bepaald. De provinciale inspanning is gericht op duurzame weidevogel-

populaties, duurzaam beheer en duurzame inzet / motivatie van de beheerders.

De provincie hanteert daarbij drie prioriteiten:

- 1 Houden wat we hebben, maar tegelijk anticiperen op groei;
- 2 Investeren in leefgebieden;
- 3 Realiseren van groei en vernieuwen van beleid.

In de periode 2010-2016 zal het beleid worden gericht op de eerste twee prioriteiten.

In de Weidevogelvisie worden drie soorten groepen onderscheiden:

- de grutto-tureluurgroep;
- de kievit-scholekstergroep;
- de zangvogelgroep (veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart).

Daarnaast zijn er nog twee andere groepen;

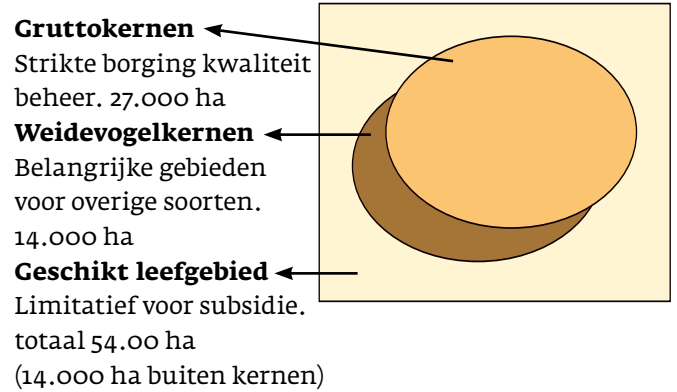
- **Zeer kritische soorten en watervogels** zoals kempiaan, watersnip en zomertaling, komen goeddeels voor in de geïdentificeerde weidevogelkernen, en met name in de gruttokernen. Hierbij is het provinciale beleid gericht op behoud/verbetering van het leefgebied. Ook zijn maatregelen mogelijk vanuit het provinciale soortenbeschermingsbeleid (het huidige leefgebiedenbeleid).
- De *groep van de watervogels* (eenden) zijn meer gebaat bij slootkantenbeheer en liften mee op de maatregelen voor andere graslandbroeders (met name de maatregelen voor de gruttogroep).

De provincie onderscheidt twee typen kerngebieden:

- **Gruttokerngebieden** zijn gebieden met minimaal 10 gruttobroedparen per 100 ha.
- **Weidevogelkerngebieden** zijn gebieden met minimaal 20 broedparen per 100 ha. van alle soorten behalve kievit, krakeend en graspieper (deze soorten zijn door hun verspreiding minder geschikt voor het definiëren van kerngebieden).

Een kerngebied heeft een zekere robuustheid en is minimaal 100 ha. groot. Kleinere kernen tellen mee als kan worden aangetoond dat ze (bijv. in combinatie met aanpalende kerngebieden) bijdragen aan een levensvatbare populatie.

De identificatie van kerngebieden is leidend voor de inzet van maatregelen en budgetten. Het zwaartepunt van de bestedingen (voorlopige aanname: minimaal 90% van de middelen) komt te liggen in kerngebieden. Buiten de kernen (maar in geschikt leefgebied) mag maximaal 10% worden besteed.

De kaart voor geschikte weidevogelleefgebieden wordt leidend voor het sluiten van contracten in het kader van het nieuwe Natuurbeheerplan: subsidieaanvragen van buiten geschikte leefgebieden worden in beginsel niet gehonoreerd. De leefgebiedenkaart wordt steeds geactualiseerd als er nieuwe onderzoeksgegevens zijn.

Als daarvoor goede redenen zijn, kunnen beheerders in gebieden die in eerste instantie niet als leefgebied zijn aangemerkt, hiertoe bij het opstellen van het Natuurbeheerplan alsnog een verzoek indienen, mits dat vergezeld gaat van een solide onderbouwing.

Beheerpakketten weidevogelgebied en toeslagen

In de Index Natuur en Landschap wordt binnen het agrarische natuurtipe 'Agrarische faunagebieden' (A01) het beheertype 'Weidevogelgebied' (A01.01) benoemd, waarbij onderstaande beheerpakketten aangevraagd kunnen worden:

A01.01.01	Weidevogelgrasland met rustperiode Toeslag ruige mest
A01.01.02	Weidevogelgrasland met voorweiden Toeslag ruige mest
A01.01.03	Plas-dras
A01.01.04	Landbouwgrond met legselbeheer Toeslag kuikenstroken
A01.01.05	Kruidenrijk weidevogelgrasland Toeslag ruige mest
A01.01.06	Extensief beweide weidevogelgrasland

Toeslag kuikenstroken

Bij het beheerpakket 'landbouwgrond met legselbeheer' (A01.01.04) kan optioneel een toeslag voor kuikenstroken worden aangevraagd. De kuikenstroken zijn minimaal 6 en maximaal 12 meter breed en worden op grasland tenminste 2 weken later gemaaid dan de rest van het perceel.

Toeslag ruige mest

Bij het beheerpakket 'Weidevogelgrasland met rustperiode', 'Weidevogelgrasland met voorweiden' en 'kruidenrijk weidevogelgrasland' kan optioneel een toeslag voor ruige mest worden aangevraagd. Hierbij

wordt op de beheereenheid buiten de rustperiode ruige mest uitgereden in een volume van tenminste 10 en maximaal 20 ton per hectare.

Ao1.02 Akkerfaunagebied

De Index Natuur en Landschap kent binnen het beheertype 'Akkerfaunagebied' (Ao1.02) de volgende twee beheerpakketten voor broedende en overwinterende akkervogels:

- ▷ Ao1.02.01 Bouwland met broedende akkervogels en
- ▷ Ao1.02.02 Bouwland met doortrekkende en overwinterende akkervogels.

Beide pakketten worden overal in Noord-Holland opengesteld. Onder bouwland met broedende akkervogels zijn drie beheerpakketten mogelijk: Ao1.02.01a, Ao1.02.01b, Ao1.02.01c. Voor pakket Ao1.02.01a geldt dat jaarlijks 20-50% van de beheereenheid opnieuw tussen 1 maart en 15 april dient te worden geploegd en opnieuw ingezaaid met een zaaimengsel van grasachtige vegetaties, kruiden, granen (behalve maïs) of mengsels van deze drie soorten. Voor pakket Ao1.02.01c geldt dat in het derde of vierde jaar de gehele beheereenheid tussen 1 maart en 15 april dient te worden geploegd en opnieuw ingezaaid met een zaaimengsel van grasachtige vegetaties, kruiden, granen (behalve maïs) of mengsels van deze drie soorten. Voor de genoemde pakketten geldt dat begroeiing ontstaat door inzaai, en graanstopfels geen begroeiing zijn. In de bijlagen zijn voorbeelden opgenomen van zaaimengsels geschikt voor klei- en zandgronden. Voorwaarde hierbij is dat de zaaimengsels moeten bestaan uit soorten kruiden die van nature in het gebied voorkomen.

5.2.2.2 Agrarische floragebieden

Bij botanisch beheer wordt onderscheid gemaakt tussen botanisch beheer op grasland en op bouwland. De Index Natuur en Landschapsbeheer verdeelt het natuurtype 'Agrarische floragebieden' (Ao2) in de volgende twee beheertypen: 'botanisch waardevol grasland' en 'botanisch waardevol akkerland'.

Ao2.01 Botanisch waardevol grasland

Bij het beheertype 'botanisch waardevol grasland' (Ao2.01) kunnen onderstaande beheerpakketten aangevraagd worden, waarvan de eerste twee pakketten perceelsdekkend zijn en de laatste twee randenbeheer betreffen:

- Ao2.01.01 Botanisch weiland
- Ao2.01.02 Botanisch hooiland
- Ao2.01.03a Botanische weiderand
- Ao2.01.03b Botanische hooilandrand.

Volvelds botanisch beheer op graslanden komt bijna niet voor, omdat het grasland intensief agrarisch wordt gebruikt. De (potentieel) waardevolle graslandgebieden zijn begrensd als onderdeel van de begrenzing van de agrarische floragebieden. Ao2.02.01 en Ao2.01.02 worden opengesteld in de kustzone, Texel en Wieringen. De kustzone is tevens ter indicatie terug te vinden in de landschapstypenkaart in de bijlagen.

Met randenbeheer op grasland wordt gestreefd naar schralere randen met een grotere diversiteit aan plantensoorten. Vanwege de grondslag (veenbodem) en de doorgaans niet te grote drooglegging (hoge slootpeilen en daardoor flauwe oevers zonder steil talud) zijn de slootranden in het veenweidegebied van aanzienlijk grotere betekenis dan slootranden elders in de provincie. Naast de planten profiteren ook weidevogels van deze kruidenrijke randen. Het slootkantbeheer kan daarom een bijdrage leveren aan het weidevogelbeheer. Het slootkantbeheer heeft tevens een functie om flora- en faunarijke gebieden met elkaar te verbinden. Een aanvullende beheereis voor beheerpakket Ao2.01.03a is dat er niet gemaaid mag worden vóór 1 juni en voor Ao2.01.03b niet vóór 15 juni. Randenbeheer op grasland (Ao2.01.03) is begrensd in de laagveengebieden van Noord-Holland. Laagveengebieden zijn terug te vinden in de landschapstypenkaart in de bijlagen die ter indicatie is bijgevoegd.

Ao2.02 Botanisch waardevol akkerland

De beschikbare beheerpakketten voor akkerland (zowel voor volveld als voor randen) gaan uit van de teelt van graan gedurende een groot deel van de contractperiode (drie tot vijf van de zes jaar). Botanisch waardevol akkerland kan alleen in de Amstel, Gooi en Vechtstreek worden aangevraagd. Bij het beheertype 'botanisch waardevol akkerland' (Ao2.02) kunnen de volgende beheerpakketten aangevraagd worden:

- Ao2.02.01 Akker met waardevolle flora
- Ao2.02.02 Chemie en kunstmestvrij land
- Ao2.02.03 Akkerflora randen

5-3 COLLECTIEF BEHEER

In dit Natuurbeheerplan zijn weidevogelgebieden aangewezen waarbij een collectief beheerplan is vereist in verband met de onderlinge afstemming en samenwerking tussen beheerders. Bij beheervormen waarbij een gebiedsgerichte aanpak gewenst of noodzakelijk is, kan een collectief beheerplan worden gevraagd van de betrokken beheerders in het gebied. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor een gecertificeerde agrarische natuurvereniging. Bij weidevogels is een collectief beheerplan verplicht om de effectiviteit van het beheerplan te verhogen. Voor het opstellen en uitvoeren van een collectief beheerplan kan subsidie voor een gebiedscoördinator worden aangevraagd. Tevens

kunnen daarbij de gebiedscoördinatoren worden benoemd (en worden de voorwaarden voor het collectieve beheerplan gegeven (terug te vinden in de subsidieverordening en www.natuurbeheersubsidie.nl/45-Collectieve-beheerplannen)).

5.3.1 Gebiedscoördinator

De provincie stelt de gebiedscoördinator aan met de opdracht te zorgen voor samenhang in beheer, samenwerking tussen beheerders en signalering van relevante ontwikkelingen in het gebied. Het resultaat hiervan is een gebiedsbeheerplan (GBP). De invulling van de rol van de gebiedscoördinator wordt niet per provincie maar landelijk in overleg met de beheerpartners uitgewerkt.

5.3.2 Certificering

Het nieuwe stelsel is gebouwd op vertrouwen. Om te voorkomen dat er misverstanden ontstaan die dit vertrouwen kunnen schaden en om een lagere inspanning voor controle en toezicht te rechtvaardigen, is de certificering in het SNL geïntroduceerd. Certificering is een kwaliteitskeurmerk waarmee de aanvrager duidelijk maakt hoe gewerkt wordt en de verlener hiermee instemt. Het SNL kent hierbij ook de mogelijkheid van groeps-certificering, certificering via een koepelorganisatie (zoals het Boschap of een agrarische natuurvereniging) die daarmee de verplichting op zich neemt de leden goed te informeren en instrueren over beheer. Certificering heeft voor allen het voordeel van standaardisering van werkzaamheden, waarmee continuïteit en kwaliteit beter geborgd zijn en samenwerking eenvoudiger. Voor agrarische beheerders is het voordeel wel kleiner dan voor niet-agrarische beheerders, vanwege de controle-eisen die in Europees verband zijn afgesproken bij subsidieverlening aan agrariërs.

De vormgeving van de certificering wordt niet per provincie maar landelijk in overleg met de beheerpartners uitgewerkt. (De verplichtingen tot certificering uit het SNL gaan in vanaf het moment dat partijen de tijd krijgen om zich te certificeren).

5.3.3 Collectief Beheerplan

Er moet een collectief beheerplan zijn waarin de inzet en situering van maatregelen is aangegeven. Dit plan moet getoetst zijn en voldoen aan de voorwaarden voor een goed weidevogelbeheer, bijvoorbeeld via het programma 'Beheer op maat'.

De collectieve beheerplannen zorgen ervoor dat:

- er duidelijke doelstellingen voor het betreffende gebied zijn (voor behoud en groei van de weidevogelpopulaties, per soortgroep);
- er een goed beheer-mozaïek vorm krijgt met aandacht voor nestbescherming en kuikenoverleving

en broedsucces (kuikenland/stroken, plasdras, legselland, ruige mest);

- tenminste 90% van de beschikbare middelen per ILC-gebied wordt ingezet binnen de grutto- en weidevogelkernen;
- de inzet in eerste instantie plaatsvindt in de gebieden met de hoogste dichtheden en de beste trends in dichtheden;
- er een goede afstemming is tussen het beheer in de natuurgebieden en in het agrarisch gebied;
- er wordt aangegeven hoe flexibel beheer wordt ingezet (voor welke beheerpakketten) en op welke wijze dat wordt getoetst (via 'beheer op maat' of anderszins).

In het collectief beheerplan wordt aangegeven:

- hoe het plan tot stand is gekomen;
- hoe het weidevogelbeheer wordt georganiseerd;
- welke monitoring plaatsvindt;
- hoe de kwaliteitsborging gebeurt;
- wat er tegen predatie wordt gedaan.

Naar een optimaal beheer (spelregels)

In weidevogelgebieden gelden spelregels ten aanzien van de inzet en situering van maatregelen:

1 Alleen in gruttokernen:

- Eisen aan de oppervlakte 'kuikenland' in relatie tot de gruttodichtheid. De provincie hanteert hierbij een bandbreedte van 1,0 tot 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar, waarvan 30% bestaat uit kruidenrijk grasland. Het gaat hierbij om de oppervlakte kuikenland op gebiedsniveau (landbouw- en natuurgebied).
- Als kuikenland tellen verschillende gebruiksvormen mee: uitgesteld maaien, maar ook extensieve beweiding en bollengrond (mits goed onderbouwd door de gebiedscoördinator). Basis hiervoor is de Alterra-tabel met omrekeningsfactoren (van hectares grondgebruik naar hectares kuikenland; bijlage 3). Alle agrarische weidevogelpakketten tellen mee voor het collectieve beheer. Daarnaast tellen beheertypen natuur N.12.02 (kruiden- en faunarijk grasland), N.10.02 (vochtig schraalland) en N13.01 (vochtig weidevogel grasland) ook mee in mozaïekbeheer weidevogels.
- Collectieve beheerplannen met een lager aandeel kuikenland worden alleen goedgekeurd als het plan de doelmatigheid daarvan onderbouwd aannemelijk kan maken, bijvoorbeeld op basis van goede resultaten in het verleden of een aantoonbaar voldoende reproductie, of in geval van zeer hoge dichtheden (daar waar de gruttokern onvoldoende ruimte biedt voor de benodigde oppervlakte kuikenland).

- 2 *In en buiten de overige weidevogelkernen:*
 - Voor de kievit-scholekstergroep gelden geen vastomlijnde eisen vooraf aan de samenstelling van het beheer, behalve dat het moet bestaan uit een mix van legselbeheer en kuikenland;
 - Voor de zangvogelgroep moet het collectieve weidevogelbeheerplan maatregelen bevatten die voor deze groep zinvol zijn (bijv. vormen van randenbeheer).

- 3 *Beheerregie: afstemming en toetsing van het beheer op gebiedsniveau.*
 - In het nieuwe stelsel Natuur en Landschap is vastgelegd dat voor een aanvraag weidevogelbeheer eerst een collectief (weidevogel)beheerplan moet worden opgesteld. De provincie toetst dit plan op zijn doelmatigheid (aard en situering van het beheer). Daar waar op de schaal van een weidevogelkern of een weidevogelplan zowel beheers- als natuurgebied zijn betrokken, stemmen de beheerders de beheermaatregelen onderling af. Hoe meer kwaliteitsgaranties de beheerders in het beheerplan inbouwen, hoe soepeler de provincie zal opereren bij de beoordeling.

- 4 *In het collectieve beheerplan:*
 - daar waar tussen beheerders een faseverschil in aanvragen bestaat (de meeste SAN-beschikkingen lopen in 2009 af, de meeste SN-beschikkingen niet), stemt de eerst aanvragende beheerder zijn beheer af op de laatste aanvragende, en anticipeert de laatste aanvragende in het beheerplan alvast op het toekomstig beheer in zijn deel van het gebied.
 - komen regels voor de verhouding tussen vast, zes jaar op dezelfde plek en flexibel beheer. Hierdoor wordt doelmatig maatwerk mogelijk.

Bij collectief weidevogelbeheer behorende bij beheertype A.01.01 Weidevogelgebied, wordt uitgegaan van een drietal momenten waarop veranderingen in het collectief beheerplan gemaakt kunnen worden:

- a eens in de 6 jaar als de beheerperiode van een beheerder afloopt;
- b jaarlijks als flexibel beheer op grond van zowel landbouwkundige als ecologische redenen en gedurende het broedseizoen als last-minute beheer, waarbij ecologische winst het uitgangspunt is.

5.3.4 Flexibel beheer

Flexibel beheer is een jaarlijkse aanpassingsmogelijkheid van het collectief beheerplan, voorafgaande aan het veldseizoen. Aanleiding voor een aanpassing kunnen ecologische doelen zijn, maar ook landbouwkundige wensen. Het afgesproken beheer zoals dat is vast-

gelegd in het goedgekeurde collectieve beheerplan kan in de volgende jaren worden gewijzigd (ander pakket) of verplaatst (ander perceel). Een dergelijke wijziging of verplaatsing leidt tot een aangepast collectief beheerplan, dat vervolgens door de provincie moet worden goedgekeurd.

Flexibel beheer hoeft niet altijd een kwaliteitsverbetering van het collectief beheerplan te zijn. Het kan ook zo zijn dat de aanpassing leidt tot behoud van de kwaliteit, maar gerealiseerd is op andere percelen dan oorspronkelijk. De oorspronkelijke ecologische doelstelling van het collectief beheerplan, als uitwerking van het Natuurbeheerplan, blijft wel uitgangspunt.

Wijzigingen zijn alleen mogelijk binnen het beheertype. Overstappen van weidevogelbeheer naar botanisch graslandbeheer gaat dus niet. Ook een verandering van een beheerpakket gedurende het veldseizoen is niet mogelijk. Flexibel beheer kan naar percelen waar nog geen beschikking op rust. De beheerder dient wel binnen de opgegeven bandbreedte van zijn eigen 6-jarige aanvraag te blijven.

Flexibel beheer is ecologisch maatwerk en past niet bij alle beheerpakketten: het past niet bij plasdras en kruidenrijk weidevogelgrasland. Bij weidevogelgrasland met een rustperiode is dit (ecologisch) maar zeer beperkt mogelijk en gewenst. Flexibel beheer moet met mate, tot 20% van het beheerde oppervlak per mozaïek, toegepast worden om ecologische continuïteit in het gebied te bieden.

Flexibel beheer is een afspraak tussen de gebiedscoördinator en de individuele beheerder. Eén van beide partijen kan aangeven dat voor het volgende seizoen een ander beheerpakket en/of beheerlocatie gewenst is in een bepaalde situatie. Dat kan vanuit een wens voor vruchtwisseling of vanuit ecologische ontwikkelingen rond de broedlocaties en dichtheden van weidevogels. Zowel de beheerder als de gebiedscoördinator kan voor een wijziging het initiatief nemen. Beiden bekijken dan de mogelijkheden die er zijn om het doel (beter) te dienen. Wanneer beheerder en gebiedscoördinator het flexibel beheer overeengekomen zijn, zal de coördinator dit uiterlijk 15 december (van elk jaar), met een uiterste aanpassingsmogelijkheid tot 1 februari (van elk jaar), opnemen in het collectief beheerplan van aankomend seizoen dat voor goedkeuring aan de provincie wordt voorgelegd.

5.3.5 Last-minute beheer

Last-minute beheer is beheer dat “op het laatste moment” ingevoegd kan worden in het collectief beheerplan. Last-minute beheer is bedoeld voor een gerichte kwaliteitsverbetering van een beheermozaïek op basis van de ecologische situatie tijdens het veldseizoen. Doel is dat de kuikens voldoende rust, voedsel en schuilgelegenheid hebben om vliegvlug te

worden. Het gaat hierbij altijd om een verzwaring van beheer en nooit een verlichting. Last-minute beheer is ook bedoeld voor een aanvulling op een goed beheer-mozaïek. De omvang zal daarom per definitie beperkt zijn tot 20% van het beheerde oppervlak van het mozaïek.

Last-minute beheer is een afspraak tussen de gebiedscoördinator en de individuele beheerder, beiden kunnen hiervoor het initiatief nemen. Op het perceel waar het last-minute beheer gewenst is, moet al een weidevogelbeheer plaatsvinden als onderdeel van het collectief beheerplan. Last-minute beheer is een aanpassing van het reeds gevoerde beheer en nooit een verandering van beheerpakket. Wanneer beheerder en gebiedscoördinator last-minute beheer overeengekomen zijn, zal de beheerder hiervoor een aanvullende vergoeding ontvangen, een toeslag op de beschikking van dat jaar.

De bekendste vorm van last-minute beheer zijn de kuikenstroken op percelen met legselbeheer (A01.01.04), waarvoor in de Index een toeslag benoemd is. Ook kuikenstroken op percelen met een beheerpakket van rustperiode (A01.01.01) of voorweiden (A01.01.02) behoren tot last-minute beheer, evenals een verlenging van volvelds beheer met een rustperiode (A01.01.01), met voorweiden (A01.01.02) of met extensief beweiden (A01.01.06). De beheervoorwaarden voor kuikenstroken staan in de Index genoemd (bij A01.01.04) en de vergoeding hiervoor is apart bepaald. Verlenging van volvelds beheer met voorweiden of extensief beweiden kan met minimaal 2 weken, verlenging van een rustperiode kan met minimaal 1 week. Tegenover de verlenging staat een vergoeding van ten hoogste de extra gederfde inkomsten. Vormen van last-minute beheer die expliciet niet voor vergoeding in aanmerking komen zijn het wisselen van een legselbeheer (A01.01.04) voor een rustperiode (A01.01.01). Ook het aansluitend toepassen van kuikenstroken tot een semi-volvelds beheer is niet de bedoeling.

De gebiedscoördinator evalueert na het seizoen met de provincie de inzet van het last-minute beheer. De beheerders kunnen aangeven op welke onderdelen zij behoefte hebben aan inhoudelijk of financieel maatwerk. Inhoudelijk moet het maatwerk passen binnen de catalogus groenblauwe diensten, financieel binnen de beschikbare middelen. Als de samenwerking in de regio stroef verloopt, kan de provincie (onafhankelijke) procesbegeleiding aanbieden.

De provincie monitort de vorderingen in de eerste visieperiode (2010-2015) en zal in 2016 de budgetverdeling tussen de gebieden mede laten afhangen van de behaalde resultaten.

5.4 GANZENFOERAGEERGEBIEDEN

In 2003 is het Beleidskader Faunabeheer van kracht geworden. In het Beleidskader Faunabeheer zijn gezamenlijke afspraken gemaakt en vastgelegd door het ministerie van LNV, de provincies en de organisaties IPO, LTO, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, KNJV en Vogelbescherming Nederland om enkele problemen met de overwinterende ganzen op te lossen. De doelstelling van het Beleidskader Faunabeheer is tweeledig: 1. de bescherming van overwinterende ganzen en smienten en 2. het beperken van de omvang en toename van schade door ganzen en smienten. In het Beleidskader Faunabeheer heeft de Minister van LNV besloten om in totaal 80.000 hectaren in Nederland als foerageergebied aan te wijzen voor de opvang van overwinterende ganzen en smienten. De provincie heeft als taak om de foerageergebieden aan te wijzen en te begrenzen. In deze gebieden kunnen ganzen en smienten in de wintermaanden ongestoord foerageren zonder verjaagd te worden. Jacht en schadebestrijding op andere soorten dan de overwinterende ganzen en smienten mogen binnen de foerageergebieden plaatsvinden onder de voorwaarden zoals die zijn vastgelegd in dit Beleidskader. Buiten de foerageergebieden is het mogelijk dat ganzen en smienten op grond van de Flora- en faunawet verjaagd worden om landbouwschade te voorkomen. Binnen de begrensde foerageergebieden zijn er subsidiemogelijkheden in het kader van de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer. Op www.natuurbeheersubsidie.nl/48-Subsidieverordening (hst 4), staat wie voor subsidie in aanmerking komt en hoe de subsidie moet worden aangevraagd. In de Index Natuur en Landschap www.natuurbeheersubsidie.nl/32-Eennatuurtaal-de-Index, onderdeel beheertypen, wordt de subsidie voor ganzenfoerageergebieden uitgelegd.

De begrenzing is eerder door Gedeputeerde Staten vastgesteld op 25 april 2006 in het plan: 'Ganzenfoerageergebieden Noord-Holland, begrenzingen Programma Beheer'. Deze begrenzing is zonder wijziging overgenomen in dit Natuurbeheerplan.

In dit Natuurbeheerplan is de begrenzing van de foerageergebieden opgenomen als beheertype A01.03. (kan overlappen met andere beheertypen, omdat op een perceel zowel een natuurdoelstelling als een ganzenfoerageerbepemming kan liggen). Het beheerpakket A01.03.01 Overwinterende ganzen wordt verdeeld in de volgende vier beheerpakketten:

A01.03.01a	Ganzen op grasland;
A01.03.01b	Ganzen op bouwland;
A01.03.01c	Ganzen op vroege groenbemester;
A01.03.01d	Ganzen op late groenbemester.

5.5 LANDSCHAPSELEMENTEN

Onderhoud en ontwikkeling van landschapselementen waren in de gebiedsplannen opgesteld op basis van het landschapstype, zoals dit is opgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte. In de begrensde natuur- en (ruime jas) beheergebieden konden alle pakketten worden aangevraagd die de subsidieregeling Programma Beheer en de landschapstypen mogelijk maakten.

Op de landschapstypenkaart (zie kaarten bijlagen) is ter indicatie aangegeven welke landschapstypen in Noord-Holland voorkomen. Onderstaande tabel geeft per landschapstype aan welke beheertypen binnen het Stelsel Natuur- en Landschapsbeheer aangevraagd kunnen worden.

- De 'eendenkooi' was in het oude stelsel opgenomen als landschapspakket, in het nieuwe stelsel is het een natuurbeheertype (N17.04) geworden.
- Binnen de gebiedsplannen *Noordzeekanaal-Zuid* en *Gooi en Vechtstreek* was aanleg van landschapselementen opgesteld.
- Binnen het SNL is echter uitsluitend subsidie beschikbaar voor het beheer van landschapselementen.
- Inrichtingssubsidie, aanleg van landschapselementen wordt in het nieuwe stelsel niet meer gesubsidieerd.

Er zijn wensen ten aanzien van nog te ontwikkelen landschapspakketten, zoals bijvoorbeeld beheer van natuurvriendelijke oevers, tuunwallen, peerdepoodjes, cenen, forten en binnendijken waarvoor binnen Programma Beheer geen beheerpakketten beschikbaar waren. De Index Natuur en Landschap van het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer biedt mogelijkheden voor een aantal van deze wensen, zoals bijvoorbeeld natuurvriendelijke oever (Lo1.15), tuunwallen (Lo3.01) en fortterrein (Lo2.01). Voor de nieuwe pakketten en wensen wordt beleidsmatig onderzocht wat de mogelijkheden zijn.

Hieronder (tabel) staan de beheertypen per landschapstype weergegeven.

Opmerkingen bij onderstaande tabel:

- Uitzondering 1: In de gebieden Zuidwest/Rijnland en Amstel, Gooi en Vechtstreek is de eendenkooi alléén en bovendien als enige element opgesteld voor het landschapstype droogmakerij.
- Uitzondering 2: Laag Holland: ongeacht het landschapstype zijn in Laag Holland alle bovenstaande beheertypen landschap opgesteld (uitgezonderd hoogstamboomgaard).

Beheertype landschap volgens SNL		Zandgebied	Laagveen-gebied	Droogmakerij	Rivieren-gebied
houtwal en houtsingel	L01.02	•			
houtwal en houtsingel	L01.02	•			•
elzensingel	L01.03	•	•		•
hakhoutbosje	L01.11	•	•		•
struweelhaag	L01.06				•
knotboom	L01.08	•	•		•
hoogstamboomgaard	L01.09				•
eendenkooi (onderdeel natuurtype cultuurhistorische bossen)	N17.04		•	•	•
poel en klein historisch water	L01.01	•	•		•
rietzoom/klein rietperceel	L01.14		•		•

5.6 SUBSIDIES PROBLEEMGEBIEDEN

Natuurlijke omstandigheden, zoals een uitgesproken reliëf, hoge grondwaterpeilen of onregelmatige perceelvormen, kunnen een beperking vormen voor de landbouw in bepaalde gebieden. Op deze gronden is bewerking moeilijker door de natuurlijke handicaps. Door deze fysieke omstandigheden hebben de agrariërs een concurrentienadeel. De productiekosten worden immers hoger en het rendement lager. Daarom is voor deze gebieden een extra subsidievorm ingesteld ter compensatie van de natuurlijke handicaps. Voorheen stond deze vergoeding bekend als de zogenaamde 'bergboerenregeling'. De gronden waarop deze compensatie van toepassing is worden probleemgebieden genoemd.

Deze subsidiëring voor natuurlijke handicaps wordt deels door de nationale overheid en deels door de Europese Commissie (EC) gefinancierd. Voorwaarde voor het mogen verstrekken van deze subsidie is dat de probleemgebieden waarbinnen de subsidie voor natuurlijke handicaps wordt verstrekt zijn aangemeld en goedgekeurd door de Europese Commissie. Nederland heeft afspraken gemaakt met de Europese Commissie over de criteria waaraan gebieden moeten voldoen die door Nederland aangemerkt worden als probleemgebied.

Voor probleemgebiedensubsidie wordt in het Natuurbeheerplan alleen bepaald wáár die subsidie kan worden verstrekt. De begrenzing is eerder door Gedeputeerde Staten vastgesteld op 28 september 2004 in het plan: 'Probleemgebieden Begrenzing Noord-Holland, begrenzingen Programma Beheer'. Deze begrenzing is zonder wijziging overgenomen in dit Natuurbeheerplan. In de regelingentekst en op www.natuurbeheer-subsidie.nl/48-Subsidieverordening (§ 4.2) worden de subsidies voor probleemgebieden uitgelegd, staat wie voor subsidie in aanmerking komt en hoe de subsidie moet worden aangevraagd.

Ontkoppeling

Er zijn meerdere redenen om de vraag over ontkoppeling van de vergoeding voor gebieden met natuurlijke handicap aan een beschikking voor agrarisch natuurbeheer nu niet te heroverwegen. De historie van de vergoeding is dat de aanwezigheid van de landbouw op zichzelf een doel is, om de daarbij bijbehorende natuur en landschapskwaliteit te behouden. De betrokkenheid van de agrariër bij natuur- en landschapswaarden op zijn terrein is herkenbaar door het aanvragen van andere subsidies voor actief beheer. Verwacht mag worden dat het kennelijk beoogde rendement voor natuur en landschap van de vergoeding hoger is wanneer deze wordt aangevuld met actief beheer. Bij de inzet van beperkte middelen is een terughoudende en tegelijk gerichte inzet van de vergoeding een logische afweging.

In de verordening is wel een ontkoppeling opgenomen voor de Diepe Veenweidegebieden en het Limburgs Heuvelland, zoals ook in het POP is opgenomen. Verdere ontkoppeling is in principe mogelijk, maar dat moet dan eerst wel beleidsmatig en financieel in Brussel, via het POP worden geregeld. Dat bepaalt niet de provincie, maar dat loopt via het spoor van het POP-programma van het ministerie van LNV en de 12 provincies. De invoering van het SNL voor beheer op agrarische gronden in 2010 wordt onmogelijk als een traject voor ontkoppeling nu zou worden gestart.

Bovenstaande betekent niet dat een heroverweging van de koppeling wordt uitgesloten, maar dat de consequenties van een heroverweging meer tijd vragen voor een goede afweging.

5.7 TOESLAGEN

Vaarland

Alleen van toepassing in ILG-gebied Laag Holland.

Openstelling voor recreatie

Recreatiesubsidie voor openstelling voor het publiek en inrichtingsmaatregelen kan alleen in combinatie met een beheersubsidie worden aangevraagd. In het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer komt één recreatietype voor.

5.8 PROVINCIALE UNIEKE PAKKETTEN

De opzet van het nieuwe stelsel geeft de provincie de ruimte voor regionaal maatwerk. In het landelijk uniforme stelsel is bijvoorbeeld rekening gehouden met afwijkende condities, zoals vaarland en geaccidenteerd terrein, waarvoor landelijk uniforme toeslagen gelden. Het stelsel biedt ook de mogelijkheid om voor bepaalde rijksdoelen, bijvoorbeeld voor soortenbescherming en Natura 2000, gebiedsspecifieke beheermaatregelen te ontwikkelen.

De provincie heeft daarnaast de mogelijkheid om eigen aanvullende provinciale unieke pakketten te ontwikkelen als invulling van het eigen regionale beleid. De uitvoering- en beheerkosten zijn dan voor de provincie zelf.

KWALITEITSIMPULSEN NATUUR EN LANDSCHAP

Dit hoofdstuk beschrijft de theorie rondom de ambitiekaart en hoe de provincie om gaat met kwaliteitsverbetering. Bij de kwaliteitsimpulsen gaat het veelal om een kwantitatieve of kwalitatieve opgave om in een bepaald gebied, onafhankelijk van het type beheer, de natuurkwaliteit te verbeteren door:

- Verwerving van gronden voor natuurontwikkeling;
- (Her)inrichting van terreinen;
- Functieverandering van landbouwgrond naar natuurgrond;
- Herstel van milieu- en watercondities;
- Kwaliteitsverbetering van bestaande natuur.

Subsidies voor Kwaliteitsimpulsen Natuur en Landschap worden verstrekt op basis van de provinciale ILG-subsidieverordening Noord-Holland. De aanvragen worden door de provincie getoetst aan het brede provinciale Meerjarenprogramma Vitaal Platteland (pMJP) en de doelen in dit Natuurbeheerplan. De ambitiekaart beschrijft de gewenste eindsituatie van natuurterreinen en agrarische natuurgebieden. De ambitiekaart is een middel om te bepalen welk terrein voor een kwaliteitsimpuls in aanmerking zou moeten komen.

6.1 AMBITIEKAART

Daar waar de beheertypenkaart de actuele situatie van een terrein beschrijft, zal de ambitiekaart de gewenste eindsituatie weergeven voor (agrarisch) natuurbeheer. De begrenzing van de natuurterreinen van de ambitiekaart is in principe identiek aan de beheertypenkaart. Het is mogelijk dat bepaalde bestaande natuurterreinen (bijvoorbeeld buiten de EHS) niet tot de ambitiekaart behoren maar op de beheertypenkaart wel als subsidiabel zijn opgenomen. Sommige natuurterreinen op de ambitiekaart zullen hetzelfde beheertype hebben als op de beheer-

typenkaart is aangegeven. Op die terreinen is het natuurdoel al bereikt. Bij andere terreinen is er nog wel een verschil tussen de actuele situatie en de ambitie. Op die terreinen ligt zeggezegd nog een ontwikkelgave. De onderstaande figuur laat zien hoe kwaliteitsimpulsen met behulp van de ambitiekaart bepaald kunnen worden. Indien de ontwikkeling van het natuurterrein naar een kwalitatief hoger beheertype niet via de weg van het reguliere beheer bereikt kan worden, zal een kwaliteitsimpuls in de vorm van een investeringssubsidie aan de orde zijn. De ambitiekaart is dus een middel om de kwaliteitsimpulsen van natuurterreinen en agrarische natuurgebieden in beeld te brengen. (Zie onderstaande tabel)

De begrensde EHS-kaart is naast de ambitiekaart de basis voor een aankooptitel voor Bureau Beheer Landbouwgronden (doorlevering naar terreinbeheerder) en voor functieverandering van agrarisch gebruik naar (particulier) natuurbeheer.

De ambitiekaart wordt zoveel mogelijk op het niveau van beheertypen ingekleurd, net als de beheertypenkaart. Voor nog te ontwikkelen natuurterreinen is het echter niet altijd mogelijk om al een uitspraak te doen over de gewenste beheertypen. In dat geval zal het beheertype Noo.01 worden opgenomen (nog om te vormen naar natuur). Soms is er wel bekend welke natuurbeheertypen binnen een terrein moeten worden gerealiseerd, maar kan de exacte ligging pas worden vastgesteld op het moment van inrichting. Voor dat soort terreinen zal de ambitiekaart op deelgebiedniveau een veronderstelde procentuele verdeling beschrijven van de gewenste beheertypen.

Bij de totstandkoming van de ambitiekaart wordt vooral gebruik gemaakt van de provinciale natuurdoelen. In sommige gevallen wordt aanvullende informatie van terreinbeheerders of anderen gebruikt. Net als

Figuur 1	Beheertypenkaart	Ambitiekaart
Investeringsubsidie	15.02 Dennen-, Eiken-, of Beukenbos	07.01 Droge heide
Regulier beheer of Investeringsubsidie	12.02 Kruidenrijk grasland	11.01 Droog schraalland

de beheertypenkaart is ook de ambitiekaart geen statisch document. Dat wil zeggen dat Gedeputeerde Staten in overleg met de beheerders kunnen besluiten om de ambities van een terrein te wijzigingen of te verfijnen. Dat laatste gebeurt in ieder geval bij natuurontwikkelingsprojecten. Op het moment dat voormalige landbouwgrond daadwerkelijk wordt ingericht en beheerd als natuur, wordt de ambitiekaart (en de beheertypenkaart) geactualiseerd. De ambitiekaart geeft in feite de ontwikkelingsmogelijkheden van natuurterreinen weer.

6.2 KWALITEITSIMPULS: INVESTERINGSSUBSIDIE

Het verschil tussen de ambitiekaart en de beheertypenkaart geeft weer of er gebruik kan worden gemaakt van een investeringssubsidie (kwaliteitsimpuls). Op de beheertypenkaart kan nu bijvoorbeeld bos zijn aangegeven, terwijl op de ambitiekaart heide zal staan.

De investeringssubsidie kan nu worden gebruikt voor de verandering van bos naar heide. Na het toekennen van de subsidie en het uitvoeren van de maatregelen zal de beheertypenkaart en daarmee het Natuurbeheerplan moeten worden aangepast zodat er voor heide beheersubsidie kan worden verkregen volgens de Subsidieregeling Natuur en Landschap. De investeringssubsidie kan gericht zijn op:

- a maatregelen voor verbetering van de natuurkwaliteit in een bestaand natuurterrein waarbij het beheertype niet verandert;
- b inrichtingsmaatregelen in een bestaand natuurterrein waarbij van het aanwezige beheertype wordt overgestapt naar het gewenste beheertype;
- c inrichtingsmaatregelen waarbij landbouwgrond wordt omgevormd naar natuurterrein;
- d inrichtingsmaatregelen op landbouwgrond om de kwaliteit van een aanwezig agrarisch beheertype te verhogen;
- e inrichtingsmaatregelen op landbouwgrond met als doel nieuwe landschapselementen aan te leggen.

6.3 SUBSIDIE VOOR FUNCTIEWIJZIGING

Onder Kwaliteitsimpuls Natuur valt ook de subsidie voor functiewijziging van landbouwgrond naar natuur. Deze subsidie is erop gericht om particuliere grondeigenaren de mogelijkheid te bieden om landbouwgrond definitief om te vormen tot natuur en voorziet in de compensatie van de waardevermindering van de grond als gevolg van deze omvorming. Voor deze functieverandering bestaat sinds 2005 een fiscale vrijstelling. Particulier natuurbeheer is een belangrijk middel voor de realisatie van de EHS en is daarom voor alle gronden (inclusief ecologische verbindingszones) in als natuur begrensde gebieden mogelijk.

In Noord-Holland wordt particulier natuurbeheer overal (binnen begrensde EHS) mogelijk gemaakt.

6.4 GRONDVERWERVING

De mogelijkheid van grondverwerving door het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) is in principe beperkt tot de EHS kaart in de bijlagen. Zonder toestemming van de provincie koopt BBL geen gronden aan buiten de begrenzing van de EHS. Realisatie van nieuwe natuur gebeurt op basis van vrijwilligheid (tenzij onteigening, d.m.v. besluit door Gedeputeerde Staten, wordt ingezet).

BBL levert gronden door aan terreinbeherende organisaties of aan particulieren.

BBL kan te maken krijgen met de zogenoemde koopplicht van als nieuwe natuur begrensde gebieden indien de gronden worden aangeboden aan BBL. Rijk en provincies hebben afgesproken dat de huidige koopplicht zoals die is opgenomen in de ministeriële subsidieregelingen voor agrarisch en particulier natuurbeheer wordt voortgezet onder de werking van de Wet Inrichting Landelijk Gebied. De koopplicht behelst de gehoudenheid van BBL om met betrekking tot grond een hem aangeboden recht van eigendom of een daarvan afgeleid recht te verwerven. Het bureau is slechts gehouden zijn medewerking te verlenen als met betrekking tot de desbetreffende percelen subsidie op grond van de subsidieregelingen voor agrarisch en particulier natuurbeheer is verleend en er geen gegadigden zijn voor overname van die subsidie. De koopplicht is opgenomen met het oog op rechtszekerheid van eigenaren of van zakelijk gerechtigden in natuur- en beheersgebieden.

Is sprake van koopplicht dient BBL de grond tegen agrarische waarde te verwerven. Deze koopplicht is een verwervingsplicht voor BBL, maar geen plicht voor de grondeigenaar om de grond te koop aan te bieden.

6.5 REALISATIE VAN NATUURDOELEN MET AGRARISCH BEHEER

Sommige gronden kunnen op de ambitiekaart begrensd zijn als natuur en op de beheertypenkaart begrensd zijn met agrarische beheertypen. Dit zijn natuurdoelen die gerealiseerd kunnen worden met agrarisch natuurbeheer. In het kader van de 'omslag van verwerving naar beheer', heeft de minister van LNV aangegeven dat natuur gerealiseerd kan worden met particulier natuurbeheer en met agrarisch natuurbeheer. Zij heeft hierbij een verdeling gemaakt van 60% verwerving en 40% particulier natuurbeheer, waarvan 25% ook met agrarisch natuurbeheer kan worden gerealiseerd. Binnen Programma Beheer was het mogelijk om in natuurgebieden door middel van bepaalde (zwarte) PSAN-beheerpakketten dezelfde

natuurdoelen te realiseren. In Noord-Holland liggen in totaal 1481 hectaren waarop natuurdoelen worden gerealiseerd met agrarische pakketten. De provincie Noord-Holland heeft de intentie dit beheer te continueren, mits het natuurdoel gehaald wordt.

Daarnaast moet het mogelijk zijn om bij een collectief beheerplan natuurgebieden mee te laten tellen met het mozaïekbeheer.

Oude pacht

De oude pachtcontracten van voor 01-12-1977 kunnen gecontinueerd worden op basis van de nieuwe regeling. Daarmee blijft het mogelijk om door middel van agrarisch natuurbeheer natuurdoelen te realiseren.

De agrarische natuurverenigingen zijn gevraagd om inzichtelijk te maken waar de huidige SAN-pakketten nu binnen SN-gebied afgesloten zijn en kunnen op basis van die kaart hun aanvraag indienen. Binnen 1 jaar moet er bij de subsidieaanvraag wel een bewijs van het desbetreffende pachtcontract toegevoegd worden.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 INDEX NATUUR EN LANDSCHAP

BIJLAGE 2 ALTERRA-TABEL MET OMREKENINGSFACTOREN
VOOR KUIKENLAND

BIJLAGE 3 VOORBEELDEN ZAAIMENGSELS VOOR BOUWLAND
MET BROEDENDE AKKERVOGELS

BIJLAGE 1 INDEX NATUUR EN LANDSCHAP

Onderdeel Natuur

Natuurtype No1: Grootschalige dynamische natuur

- Beheertype No1.01: Zee en wad
- Beheertype No1.02: Duin- en kwelderlandschap
- Beheertype No1.03: Rivier- en moeraslandschap
- Beheertype No1.04: Zand- en kalklandschap

Natuurtype No2: Rivieren

- Beheertype No2.01: Rivier
- Natuurtype No3: Beken en bronnen
- Beheertype No3.01: Beek en bron

Natuurtype No4: Stilstaande wateren

- Beheertype No4.01: Kranswierwater
- Beheertype No4.02: Zoete plas
- Beheertype No4.03: Brak water
- Beheertype No4.04: Afgesloten zeearm

Natuurtype No5: Moerassen

- Beheertype No5.01: Moeras
- Beheertype No5.02: Gemaaid rietland

Natuurtype No6: Voedselarme venen en vochtige heiden

- Beheertype No6.01: Veenmosrietland en moerasheide
- Beheertype No6.02: Trilveen
- Beheertype No6.03: Hoogveen
- Beheertype No6.04: Vochtige heide
- Beheertype No6.05: Zwakgebufferd ven
- Beheertype No6.06: Zuur ven of hoogveenven

Natuurtype No7: Droge heiden

- Beheertype No7.01: Droge heide
- Beheertype No7.02: Zandverstuiving

Natuurtype No8: Open duinen

- Beheertype No8.01: Strand en embryonaal duin
- Beheertype No8.02: Open duin
- Beheertype No8.03: Vochtige duinvallei
- Beheertype No8.04: Duinheide

Natuurtype No9: Schorren of kwelders

- Beheertype No9.01: Schor of kwelder

Natuurtype N10: Vochtige schraalgraslanden

- Beheertype N10.01: Nat schraalland
- Beheertype N10.02: Vochtig hooiland

Natuurtype N11: Droge schraalgraslanden

- Beheertype N11.01: Droge schraalgrasland

Natuurtype N12: Rijke graslanden en akkers

- Beheertype N12.01: Bloemdijk
- Beheertype N12.02: Kruiden- en faunarijk grasland
- Beheertype N12.03: Glashaverhooiland
- Beheertype N12.04: Zilt- en overstromingsgrasland
- Beheertype N12.05: Kruiden- en faunarijke akker
- Beheertype N12.06: Ruigteveld

Natuurtype N13: Vogelgraslanden

- Beheertype N13.01: Vochtig weidevogelgrasland
- Beheertype N13.02: Wintergastenweide

Natuurtype N14: Vochtige bossen

- Beheertype N14.01: Rivier- en beekbegeleidend bos
- Beheertype N14.02: Hoog- en laagveenbos
- Beheertype N14.03: Haagbeuken- en essenbos

Natuurtype N15: Droge bossen

- Beheertype N15.01: Duinbos
- Beheertype N15.02: Dennen-, eiken- en beukenbos

Natuurtype N16: Bossen met productiefunctie

- Beheertype No1.01: Droog bos met productie
- Beheertype No1.02: Vochtig bos met productie

Natuurtype N17: Cultuurhistorische bossen

- Beheertype N17.01: Vochtig hakhout en middenbos
- Beheertype N17.02: Droog hakhout
- Beheertype N17.03: Park- en stinzenbos
- Beheertype N17.04: Eendenkooi

Natuurtype Noo: Nog om te vormen naar natuur

- Beheertype Noo.01: Nog om te vormen naar natuur

Onderdeel Agrarische beheertypen

Ao1 Agrarische faunagebieden

Beheertype Ao1.01: Weidevogelgebied

Beheerpakket Ao1.01.01: Weidevogelgrasland met rustperiode

Beheerpakket Ao1.01.02: Weidevogelgrasland met voorweiden

Beheerpakket Ao1.01.03: Plas-dras

Beheerpakket Ao1.01.04: Landbouwgrond met legselbeheer

Beheerpakket Ao1.01.05: Kruidenrijk weidevogelgrasland

Beheerpakket Ao1.01.06: Extensief beweide weidevogelgrasland

Beheertype Ao1.02: Akkerfaunagebied

Beheerpakket Ao1.02.01: Bouwland met broedende akkervogels

Beheerpakket Ao1.02.02: Bouwland met doortrekkende en overwinterende akkervogels

Beheerpakket Ao1.02.03: Bouwland voor hamsters

Beheertype Ao1.03: Ganzenfoerageergebied

Beheerpakket Ao1.03.01: Overwinterende ganzen

Ao2 Agrarische floragebieden

Beheertype Ao2.01: Botanisch waardevol grasland

Beheerpakket Ao2.01.01: Botanisch weiland

Beheerpakket Ao2.01.02: Botanisch hooiland

Beheerpakket Ao2.01.03: Botanische weide- of hooilandrand

Beheerpakket Ao2.01.04: Botanisch bronbeheer

Beheertype Ao2.02: Botanisch waardevol akkerland

Beheerpakket Ao2.02.01: Akker met waardevolle flora

Beheerpakket Ao2.02.02: Chemie en kunstmestvrij land

Beheerpakket Ao2.02.03: Akkerflora randen

Onderdeel Landschap beheertypen

Lo1 Groen blauwe landschapselementen

Beheertype Lo1.01 Poel en klein historisch water

Beheertype Lo1.02 Houtwal en houtsingel

Beheertype Lo1.03 Elzensingel

Beheertype Lo1.04 Bossingel en bosje

Beheertype Lo1.05 Knip- of scheerheg

Beheertype Lo1.06 Struweelhaag

Beheertype Lo1.07 Laan

Beheertype Lo1.08 Knotboom

Beheertype Lo1.09 Hoogstamboomgaard

Beheertype Lo1.10 Struweelrand

Beheertype Lo1.11 Hakhoutbosje

Beheertype Lo1.12 Griendje

Beheertype Lo1.13 Bomenrij en solitaire boom

Beheertype Lo1.14 Rietzoom en klein rietperceel

Beheertype Lo1.15 Natuurvriendelijke oever

Lo2 Historische gebouwen en omgeving

Beheertype Lo2.01 Fortterrein

Beheertype Lo2.02 Historisch bouwwerk en erf

Beheertype Lo2.03 Historische tuin

Lo3 Aardwerken

Beheertype Lo3.01 Aardwerk en groeve

Lo4 Recreatieve Landschapselementen

Beheertype Lo4.01 Wandelpad over boerenland

BIJLAGE 2 ALTERRA-TABEL MET OMREKENINGSFACTOREN VOOR KUIKENLAND

Samenstelling en weging kuikenland

Voor de realisatie van kuikenland kan worden gekozen uit de in de onderstaande tabel genoemde beheerpakketten en toeslagen. De waarde van deze pakketten en toeslagen verschilt. De wegingsfactor staat in de tabel aangegeven.

Pakketnummer	Pakketten en toeslagen	Waarde als kuikenland
A01.01.01	weidevogelgrasland met rustperiode tot 1 juni	1,2
A01.01.02	weidevogelgrasland met rustperiode tot 8 juni	1,4
A01.01.03	weidevogelgrasland met rustperiode tot 15 juni	1,5
A01.01.04	weidevogelgrasland met rustperiode tot 22 juni	1,5
A01.02.01	weidevogelgrasland met voorweiden tot 1 mei en daarna rust tot 15 juni	0,7
A01.02.02	weidevogelgrasland met voorweiden tot 8 mei en daarna rust tot 22 juni	0,8
A01.03.01	plasdras van 15 februari tot 15 april	0,2
A01.03.02	plasdras van 15 februari tot 15 mei	0,8
A01.03.03	plasdras van 15 februari tot 15 juni	0,8
A01.03.04	plasdras van 15 februari tot 1 augustus	0,8
A01.05	kruidenrijk weidevogelgrasland	1,5
A01.06	extensief beweid weidevogelgrasland	1,5
optionele toeslag	kuikenstrook	0,3 voor gehele perceeloppervlakte

BIJLAGE 3 VOORBEELDEN ZAAIMENGSELS VOOR BOUWLAND MET BROEDENDE AKKERVogELS

Voorbeeld 1: Voor zavel en klei als grondsoort

zaai hoeveelheid ca. 13-15 kg/ha

Basispakket:	KG/HA	
Beemdlangbloem	3	<i>Festúca praténsis</i>
Rietzwenkgras	3	<i>Festuca arundinácea</i>
Kropaar	2	<i>Dáctylis glomeráta</i>
Rood Zwenkgras	5	<i>Festúca commutáta</i>
Westerwolds Raaigras	2	<i>Lólium multiflórum</i> , heeft neiging te gaan domineren, daarna legeren

Onderstaande soorten in minimale hoeveelheden per ha. In deze lijst zitten meer vrijheidsgraden.

	KG/HA	
Haver	2	<i>Avéna satíva</i>
Rogge	4	<i>Secále cereále</i>
Zommergerst	4	<i>Hórdeum vulgáre</i>
Bladrammenas	1	<i>Ráphanus sp.</i>
Wikken	2	<i>Vícia satíva</i>
Luzerne	4	<i>Medicágo satíva</i>
Boekweit	2	<i>Fagopýrum esculéntum</i>
Magriet en andere kruiden	2	

Voorbeeld 2: lemig en fijn zand als grondsoort, en veengronden op zandige bodem

zaai hoeveelheid ca. 15-35 kg/ha (totaal)

Basispakket:	KG/HA	
Beemdlangbloem	3	<i>Festúca praténsis</i>
Rietzwenkgras	2	<i>Festuca arundinácea</i>
Rood Zwenkgras	5	<i>Festúca commutáta</i>
Westerwolds Raaigras	2	<i>Lólium multiflórum</i> , heeft neiging te gaan domineren, daarna legeren

Onderstaande soorten in minimale hoeveelheden per ha. In deze lijst zitten meer vrijheidsgraden.

	KG/HA	
Rogge	4	<i>Secále cereále</i>
Zomertarwe	10	
Bladrammenas	1	<i>Ráphanus sp.</i>
Wikken	2	<i>Vícia satíva</i>
Luzerne	2	<i>Medicágo satíva</i>
Boekweit	4	<i>Fagopýrum esculéntum</i>
Magriet en andere kruiden	2	

Het is aan te raden te noteren wat er is gemaaid, in welke dosering en hoeveel kg/ha. Ook van belang het type grondbewerking te noteren alsmede het tijdstip van inzaaien. Dit om later sterker te staan in het rapporteren en voor jezelf beter te kunnen evalueren.

HAARLEM, MEI 2010

BEHEER